

CEMAAT

<https://www.youtube.com/watch?v=jMRju4-TI38&t=495s>

Sorular:

1. Cemaat ile cemiyet arasındaki fark nedir?
2. Ferdin dahi fikirlerimi yoksa cemaatin kollektif şuurumu?
3. Cemaatle namazın mezheplere göre hükmü nedir? Ferdi kılınan namaz ile cemaatle kılınan namaz arasındaki fark nedir?

CEMAAT SUURU

Cemaat belli bir duygu, düşünce, inanç ve doktrinin etrafında şuurluca toplanmış insanların meydana getirdiği bütündür. Cemiyet ise duygu, düşünce inanç ve doktrin birliği olsun olmasın, belli bir hedefe ulaşmak, belli bir gayeyi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kitle demektir. Cemiyeti meydana getiren insanlar, her ne kadar aynı hedef etrafında birleşmiş gözükseler de, her birinin amacı, düşüncesi farklı da olabilir.. ve o gayelere ulaşamadığı zaman da dağılmalar, ayrılmalar her zaman ihtimal dahilindedir.

Cemaate gelince orada farklı gaye, farklı beklenti bahis mevzuu olmadığı gibi, içtihat (görüş) ayrılıkları müstesna dağılma, ayrılma da söz konusu olmaz. Zira inanılan şeyler etrafında bütünleşme, hem bir vazife hem de ibadet olduğu için değerler üstü değerlere sahiptir. Meselâ hac esnasında Arafat'a çıkmam. Bayram günü namazı camide kılmam' deyip topluluktan ayrılan Müslüman.. veya bu yerlere, Allah'ın rızası haricinde, farklı gayelerle gelen bir tek insan yoktur. Evet, bizi orada toplayan, Allah'ın emridir ve gayesi de bellidir. Bu emir yanında dünya ve dünya içinde bulunan şeylerin zerre kadar kıymeti yoktur. Yalnız, hemen ifade edelim ki, her küllî kaidenin mutlaka istisnası vardır. Dolayısıyla genelleme yaparak seslendirdiğimiz bu düşüncelerde de istisna kategorisine girebilecek şahısların olabileceği hatırdan çıkarılmamalıdır. Ancak bunlar, o 'cemm-i gafir/büyük çoğunluk' yanında bir kıymet ifade etmezler.

Cemaatin, cemaat olmanın yanında, cemaat prensipleri ile yürümesinin de insan ve topluma kazandırdığı pek çok şey vardır. Bunlar bilhassa globalleşen bir dünyada, bugün daha fazla ehemmiyet kazanmış durumdadır. Şöyle ki; (1)ferd, dâhi bile olsa ve dâhiyâne teşebbüsleriyle ortaya harikulade işler dahi koysa, cemaat düşüncesi ve beraberliği ile ortaya konan şeyler, onu rahatlıkla çok gerilerde bırakır. Zira, bir Arap atasözünde de ifade edildiği gibi 'iki kafa bir kafadan hayırlıdır.' Kafa yani düşünen beyin sayısı, alınan kararları uygulamada omuz veren insan sayısı ne kadar çoğalır, ortaya konan performans doğrultusunda istenilen neticeye ulaşmak da o kadar kolay ve mükemmel olur. Bütün bunları, tek bir ferdin -dâhi de olsa- başarması, yapması düşünülemez.

Ayrıca (2) cemaatte, müsademe-i efkâr, müdavele-i efkâr yani fikir tartışması, fikir alış-verişi sayesinde bârika-i hakikat ortaya çıkar. Bu sayede insan hayatına, kâinatın sırlarına ait nice gizli perdeler kaldırılır ve insanlar değişik duygulara uyanır. Bir ferde aynı şeyleri görmek oldukça zordur; hatta imkânsızdır. Bazen ferd, bozuk bir plak gibi, bir şeye takılır kalır. Kendi doğru bildiği -ki aslında yanlıştır- saplantıların peşinde koşar. İşte, böyle bir saplantıdan

kurtulmanın yolu, cemaat içinde kendini eritmektir. Hele dünyamızın, ilerleyen bilim ve teknolojisi sayesinde küçük bir köy haline geldiği günümüzde, yukarıda ifade ettiğimiz gibi fertler dâhi de olsalar, yetersiz kalmaya mahkûmdurlar. Bu itibarla, bundan sonra ferdî dehaler, cemaatin himmeti ve meşveret havuzuna sığınmakla, büyüklüklerini ortaya koyabilir, kendilerini gösterebilirler. Hatta benim kanaatime göre, karizmatik özelliklere sahip insanlar bile, hâlâ eski dönemlerde olduğu gibi müstakil hareket etmeye kalkarlarsa kat'iyen başarılı olamazlar. Onun için bir buz parçasının havuzla bütünleşmesi misüllü, karizmatik şahsiyetler de, mutlaka kendilerini cemaat havuzu içine salmalı ve eritmelidirler. Böyle yaptıkları, yapabildikleri takdirde, o karizmanın ağırlığı daha da artar ve fikirleri, yüksek performansı ile toplumun içinde çoklarımızın idrak edemeyeceği ağırlığa ulaşır; ulaşır ve yine çoklarımızın hayal bile edemeyeceği toplum yararına yapılan işlerdeki başarılarına imzasını atar.

Bu noktada bir hakikatin perdesini azıcık aralamama lütfen müsaade edin: Bu tür düşüncelerle bir araya gelmiş ve cemaat oluşturmuş 5-10 ferd, insanlığı asırlar boyu hep aydınlık iklimlerde dolaştıran Ebu Hanife, Muhammed Bahauddîn Nakşibendi, Abdulkâdir Geylanî, İmam Gazzalî ve emsâli kimselere nasip olan mazhariyetlerin çok çok ötesinde, mazhariyetlere sahip olabilirler. Bu o büyük zatları tezyif veya misyonlarını inkâr olarak anlaşılmalı; bu, Allah'ın (cc) cemaate hususî ihsanı şeklinde yorumlanmalıdır.

İsterseniz vilayet açısından bu meseleyi, biraz daha açmaya gayret edelim: Vilayet bir ölçüde, insanın mâsumiyete kilitlenmesi, günahlara girmeden safvet-i aslîyesi ile bütünleşmesi sayesinde gerçekleşir. İnsanın, bahsini ettiğimiz türden bir masumiyete kilitlenmesi veya düğümlemesinde en büyük rol, şahsın iradesine, sonra da aile ortamı başta olmak üzere çevreye aittir. Bazen de Cenâb-ı Hakk, ileride büyük bir misyon yükleyeceği böylesi kişileri ilahî serasına alabilir. İşte bana göre cemaat böyle ilahî bir seradır. Ona dehalet (cemaate giren) eden insanlar, vilayet mertebesine yükselmeye temel şartlardan biri olan masumiyete kilitlenmiş demektir.

İkinci olarak vilayette azamî zühd, azamî takva, azamî ihlas çok önemli esaslardır. İster bunlar, isterse ahlâk-ı âliye-yi Muhammediye'ye ait -diyelim ki yüz esas var- esasların hepsini bir şahsın kendine has tonları ile temsil etmesi çok zordur. Evet, bu mesele o kadar zordur ki, Hulefa-i Raşidîn bile bu esasları âdetâ -usûlün dışında olanlar itibarıyla- kendi aralarında paylaşmışlar, her biri bir meselede daha ön plana çıkarak, birlikte cemaat oluşturmuşlardır. İşte, böyle cemaat içinde yerini bulan kişiler, ahlâk-ı âliyeye ait bu esasları, teker teker ve ayrı ayrı temsil ederek, böyle bir havuzu oluşturabilirler. Meselâ; biri zühdde, biri ihlâsta, biri samimiyette zirve noktaya çıkabilir ve böylece, bir mânâda kutbiyet, gavsîyet, kutbu'l-irşadlık vb. şeylerin temsili cemaat tarafından gerçekleştirilmiş olur ki, siz isterseniz buna 'cemaat veliliği' de diyebilirsiniz. Bu hâl günümüzde, ferdî velilikten çok daha öndedir. Öyle zannediyorum ki, bu mânâda veliliği temsil eden cemaatler, her zaman nazar-kadem bütünlüğüne ulaşabilirler. Şimdiye kadar nice ferd ü ferîdlerin yakalayamadığı bir ufku, belki bazı cemaatler yakalamış, hatta bir adım daha öteye geçmeye muvaffak olmuş olabilirler.

(3) Ayrıca cemaat halinde veliliği temsil eden kişiler gurur, fahr ve ucb içine de girmez, hatta giremezler. Zira o gayeye ulaşmada ve o noktaya yükselmeye kendisinin olduğu kadar cemaatin sair fertlerinin de payı vardır ve belki de onunkinden daha yüksektir. Burada

görüldüğü gibi cemaat içinde bulunma, aynı zamanda ucb, gurur, fahr gibi ahlâk-ı seyyienin de önünü kesebiliyor.

(4)Cemaat kavramını anlatmaya çalıştığımız bu fasılda, üzerinde mutlaka durulması gereken bir başka nokta da; Allah'ın inayetinin cemaat üzerinde tecelli etmesi gerçeğidir. Allah Rasûlü (sav) buna 'Allah'ın inayet ve kudreti cemaatle beraberdir' (Tirmizî, Fiten/7; Neseî, Tahrim/6) hadisleri ile işaret buyurur. Bu ise nihayetsiz acz ü fakr içinde bulunan insanın nihayetsiz güç ve kudrete sahip olan Allah'ın desteği ile yürümesi, iş yapması demektir.

'Ümmetim dalâlet üzerine içtima etmez' hadisi zaviyesinden cemaat gerçeğine bakılacak olduğunda, yanılma oranının cemaatlerde daha az olacağı da unutulmamalıdır.

Bugün bizim cemaat dediğimiz olgu; tıpkı günahlarımızdan arınalım diye Hac yollarına dökülüp arefe günü Arafat'ta toplanan insanlar gibi, aynı duygu, aynı düşünceyi paylaşan ve "Milletimize nasıl hizmet ederiz, ülkemizi maddeten ve mânen nasıl kalkındırırız, akli nasıl ziyalandırır, kalbi nasıl nurlandırırız?" düşünceleri etrafında himmetlerini birleştiren insanların meydana getirdiği sivil topluluklardır. Eğer bu tür bir araya gelmelere cemaat denecekse, "fe ni'me ve bihâ.." Bu anlamda, meselâ bugün karşılaştığımız herkese eğitim seferberliği tavsiye ederiz. Biliriz ki, Anadolu insanı vefalıdır; makul, müspet, yararlı bir hizmete inanırsa, ona gönül verir ve o yolda koşar. Nitekim buna inananlar, bugün Asya'ya, Avrupa'ya, Amerika'ya ve hatta Afrika'ya açılmış ve gittikleri yerlerde yüzlerce okul inşa etmişlerdir. Tabî bu dile kolay.. Cumhuriyet'in onuncu yılına gelindiğinde, Türkiye'deki bütün okulların sayısı ancak 60 veya 70 kadardı. Evet, belli bir medeniyeti, kültürü, vâridâtı olan bir devletin okul sayısı bu idi...

Yine bu insanlar, bu başarıları değişik engellemelere rağmen elde etmişlerdir. Meselâ bir yerde bir okul açmaya teşebbüs ettiklerinde, burada okul açacaksınız da ne olacak, burada okul yok mu diye bir sürü bahane çıkarmışlardır. İnanıyorum ki, bu mevzuda insanımızı az ayağa kaldırır ve bu şuura uyandırabilirsek, milletimiz adına daha hayırlı hizmetler yapılabilecektir.

Dine hizmet etmek için bir araya gelmiş insanlar arasında bulunup da, bu topluluğun genel havasından istifade edemeyen insanlar olabilir. Hatta bunlar, herhangi bir topluluk içinde bulunmayan insanların ferdî bir kısım muvaffakiyetleri karşısında bakışı bulanıp: Madem 'Allah'ın yardımı cemaatle birlikte' o hâlde bu insanların durumu nedir?' diyebilirler.

Evvelâ şunu belirtmeliyim ki, zikredilen hadis-i şerifin mânâsı kesinlikle doğrudur ve İslâmî düşünce için bir araya gelmiş insanların bütünü hidayet üzeredir. Evet, eğer bir topluluk, Cenâb-ı Hakk'ın rızası istikametinde hareket ediyorsa yaptığı şeylerde başarılı olsun veya olmasın, o, Hakk'ın rızasını kazanmış demektir. Dinî hizmetler adına atılmış her adımı aynı şekilde değerlendirmemiz mümkündür. Ayrıca, farklı farklı insanların aynı duygu ve düşünce etrafında birleşip hizmet etmeleri ilâhî inâyetin bir tezahürüdür. Diğer taraftan da, birlik ve beraberlik, inayetin celbine önemli bir vesiledir.

Dolayısıyla böyle bir düşünceye sahip olan insanlar, evvelâ bu meselenin perde arkasını görememekte ve acele edip indî kararlar vermektedirler. Cenâb-ı Hakk'ın, bir insanın sadece dünyasını mamur edip ahiretini onun tepesine yıkması, O'nun elinin o insan üzerinde olması

demek değil, aksine aleyhinde olması demektir. O hâlde böyle bir topluluk dışında kalan insanların, her tuttuğu altın oluyorsa, ihtimal bu onlar için bir imtihandır.

Diğer bir husus da, eğer Cenâb-ı Hak kendi dinine hizmet misyonunu, kendi hoşnut olduğu insanlara edâ ettirecekse, bu işi gece-gündüz O'nun rızasını heceleyen insanlara yaptıracaktır. Bir zamanlar enbiyâ, evliyâ, asfiyâ ile gerçekleştirilen bu ulu iş, şimdi de şu ya da bu toplulukla gerçekleştirilebilir.

Burada mühim olan, o insanların, yaptığı işler karşısında gurur ve kibire girmeden, ciddî bir vazife şuuru ve sorumluluğu içinde vazifelerine devam etmeleridir. Allah için birlik ve beraberlik ise bunun en önemli bir teminatıdır.

Cemaatin Önemi İle Alakalı Ayet ve Hadisler

"Kur'ân'da Cenâb-ı Hak şöyle buyurur: "Sizden öyle bi cemaat bulunmalıdır ki, (onlar herkesi) hayra çağırınsınlar, iyiliği emretsinler, kötülükten vazgeçirmeye çalışınsınlar. İşte onlar muradına erenlerin tâ kendileridir." Âl-i İmrân sur .104. ayet

"Ey müminler, Allah'tan gerektiği gibi korkunuz ve mutlaka müslüman olarak ölünüz. Hep birlikte Allah'ın ipine sınımsız sarılınız sakın ayrılığa düşmeyiniz, Allah'ın size bağışladığı nimeti hatırlayınız. Hani bir zamanlar düşman olduğunuz halde O, kalplerinizi uzlaştırdı da O'nun bu nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Hani siz bir ateş kuyusunun tam kenarındayken O sizi oraya düşmekten kurtardı. Allah size ayetlerini işte böyle açık açık anlatır ki, doğru yolu bulasınız." Ali İmran 202-103 .ayetler

Hız. Peygamber (aleyhissalâtuveselâm)'in ısrarla cemaate uymayı, cemaatten ayrılmamayı emrettiğini gösterir. Bir iki tanesini kaydedelim:

"Size cemaati tavsiye ederim, ayrılıktan da sakının, zîra şeytan iki kişiden uzak durur. Cennetin ortasını isteyen, cemaatten ayrılmasın."

"Allah ümmetimi dalalet üzere toplamaz. Allah'ın eli cemaatledir. Cemaatten ayrılan ateşe gider."

"Cemaat rahmet, ayrılık azaptır." İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları:6/439-440.

Başka bir hadîs-i şerîflerinde de şöyle buyurmuştur:

"Dünyanın ücra bir köşesinde de olsa, üç kişinin, içlerinden birini kendilerine emir tayin etmeden yaşamaları doğru olmaz" Ahmed İbni Hanbel, Müsned, II, 177

İbni Ömer'den (r.a.) rivayetle: "Allah ümmetimi dalâlet üzerine birleştirmesin. Allah'ın rahmet ve himaye eli cemaatin üzerindedir. Kim cemaatten ayrılırsa Cehenneme doğru ayrılır." Tirmizî, Fiten: 7.

Ebu Zerr (radiyallahu anh) anlatıyor: Resûlullah (aleyhissalâtuveselâm) şöyle buyurdular:

"Kim cemaat'(imiz)den bir karış uzaklaşırsa (kendini dine bağlayan) İslâm bağıını boynundan çıkarıp atmış olur" Ebu Dâvud, Sünne: 30;Tirmizî, Emsâl: 3

Bir hadîs-i şerîflerinde de şöyle buyurmuştur:

"Dünyanın ücra bir köşesinde de olsa, üç kişinin, içlerinden birini kendilerine emir tayin etmeden yaşamaları doğru olmaz" Ahmed İbni Hanbel, Müsned, II, 177

Cemaat Suuru

Cemaat Arapça'da "topluluk" demektir. Bu kelimenin sosyolojik anlamı da bulunmaktadır. Bir bölgede yaşayan insanlar anlamına gelmektedir. Aynı zamanda cemaat, aynı duygu, düşünce ve inanç birliği etrafında bir araya gelebilen insanlara da denilmektedir.

Ayrıca, sürekli birlikte ibadet eden, aynı tarikata mensup, benzer dini inanışlara sahip topluluklara da cemaat denir. Günümüzde cemaat kelimesi daha çok tarikatlar için kullanılmakla birlikte, bazı art niyetli kişiler ve medya cemaat kavramına sürekli olarak kötü anlamlar yüklemektedirler.

Cemaat kelimesi daha çok aynı duyguyla hareket etmek için bir arada bulunan kişilerin oluşturduğu toplumsal birlikteliktir. Cemaate mensup kişiler arasında yoğun bir bağ vardır. Bu bağ manevi duygulardan ibarettir. Cemaat ilişkilerinde 'Ben' düşüncesinden öte 'Biz' düşüncesi hakimdir. Kişiler maddi çıkar gözetmeksizin birlikte olur, duygu ve düşüncelerini paylaşır ve bir biriyle kaynaşırlar.

Bilindiği gibi dinimiz bir cemaat dinidir. Cemaati teşvik edicidir. İslam'da, ibadet etmek için bir araya gelen topluluğa da cemaat denilmektedir. Kur'an-ı Kerim'e göre, Cemâatle kılınan namaza, yalnız kılınan namazdan yirmi yedi kat fazla sevâb verilir. (Hadîs-i şerîf). Allah en azından haftada bir gün, Cuma namazının, birlikte, cemaatle kılınmasını Cumua suresinde inananlara farz kılmıştır. Müslümanlar Bayram namazları ve günlerinde de bir araya gelirler..

Cemaat, günümüzde en çok ihtiyacımız olan bir birliktelik türüdür. Cemaat, bir gaye ve hedef uğrunda birlikte hareket eden, duygu, düşünce, sevinç ve kederlerini ortaklaşa paylaşan topluluğun adıdır. Dinimiz cemaat olmağa büyük önem verir. İslam bir cemaat dinidir. Allah'ın rahmeti ve bereketi cemaatle beraberdir. İbadetlerde cemaat bilinciyle hareket etmek teşvik edilmiştir. Cemaat illada belli bir zümreye katılmak demek değildir. Bütün müslümanların cemaat şuuruna sahip olması gerekir. Peygamberimizin a.s hayatına bakıldığında cemaat bilincinin önemi daha iyi kavranacaktır. Bugün cemaat (birlik, beraberlik) bilincine sahip olmadığımızdan dolayı müslümanlar bölük pörçük haldedirler.

Her yerde birlik ve beraberlik lâzımdır. Muvaffak olmak için her hususta ittifak etmeli ve dayanışmayı asla elden bırakmamalıdır. Çünkü Allah'ın nusreti, maddî ve mânevî yardımı cemaat ile beraberdir. Toplu çalışanlar bunun semeresini kısa zamanda elde ederler.' Şeytan,

insanın kurdudur. Kenarda köşede kalmış, sürüden ayrılmış koyunu kurt yakaladığı gibi, şeytan da cemâatten ayrılanları yakalar. Ayrıca, cemâat rahmettir. Ayrılık azâbdır. (Hadîs-i şerîf-Müsned-i Ahmed bin Hanbel). Cemâate yapışınız. Çünkü Allahü teâlâ bu ümmeti dalâlet üzere bir araya getirmez (Hadîs-i şerîf-Tirmizî).

İnsanları hayra sevk etme işini kendilerine vazife edinen insanlar için cemaat olabilmek çok önemlidir. İnsanlara ebedi hayatlarını kazanmalarına vesile olabilmek için bir araya gelmek zaruridir. Çünkü bir insanı hayra yani iyiye sevk etme işinde pek çok farklı yön vardır. İnsanlar eğer aynı amaç etrafında bir araya gelebilseler çok daha kolaylıkla bu hayırlı işi başarabilirler. Konuyu bir örnek üzerinden ele alalım:

Bir miktar paranız var, diyelim. Bu parayla para kazanmak ve geçinmek istiyorsunuz. Bir küçük market açıp eşiniz ve çocuklarınızla çalışarak para kazanabilirsiniz. Bu küçük dükkanındaki kazancınız da ailenizi geçindirecek kadar yani az olacaktır. Çünkü sattığınız ürün çeşiti az olacak, o oranda da az insan sizden alışveriş edecektir. Eğer birkaç arkadaş bir araya gelip şirket kursanız, sermayenizi bir araya toplayıp süpermarket işletseniz bu takdirde daha fazla para kazanacaksınız. Çünkü daha geniş bir alanda çok daha çeşitli ürün pazarlayarak daha geniş müşteri kitlesine ulaşmış olacaksınız. Tıpkı walmart gibi..

Hakka hizmet işinde de işin toptancılığını yapmak önemlidir ve gereklidir. Aynı amaçla bir araya geleilen yani Cemaatleşebilen insanlar çok daha çeşitli ve fazla insana ulaşabileceklerdir. Cemaat vasıtasıyla, toplumun değişik katmanları olan çocuklar, gençler; ve farklı iş kollarındaki insanlar olan esnaf, sanatkar, memur, iş adamları için çeşitli programlar düzenleme imkanları olacaktır. Ayrıca, belli mekanlar kullanmak yerine, Tv, Gazete, Dergi vs kurarak işin toptancılığını yapacaklar; böylece çok fazla insanı kazanmış olacaklardır..

YALNIZLIK DENEN GİRDAP

İnsan, yalnız kalmaktan yılandan-çıyandan kaçır gibi kaçmalıdır; çünkü yalnızlık, yılanca, çıyanca düşüncelerin insan ruhunu sarmasına yol açar. İki kişi olmada da aynı tehlikeler bahis mevzuu olabilir; çünkü iki kişinin bir fenalık ve kötülük üzerinde anlaşması, zayıf bir ihtimal de olsa mümkündür. Üç kişiye gelince, ihtimal hesaplarına göre onların günahlarda, fenalıklarda anlaşır bir araya gelmesi âdetâ imkânsızdır. Bu hakikate parmak basan ALLAH Rasûlü, "İki kişi de şeytandandır; üç kişi ise cemaattir" buyururlar. Üç kişi, bir cemaat teşkil eder ve şeytanın insana nüfuz edeceği delikleri, çok daha küçültmüş olur. İster evli, ister bekâr olalım, evde, mektepte, işyerinde, sokakta ve çarşıda bizi aralarına alıp, üzerimize kanatlarını gelecek, duygu ve düşüncelerimizi şeytanî esintilerden koruyacak ruh ve irade insanı arkadaşlara ihtiyacımızın olduğu bir gerçektir.

BEDİÜZZAMAN VE CEMAAT

Hz.Bediüzzaman'ın yaşadığı devirde cemaat çok önemliydi. O kadar ki, onun kazanına atılan her şeyin buharı "cemaat" diye tüterdi.

Mesela, "Mesihîyet", "Mehdiyet" diyene, O, "Şahs-ı manevî" derdi. O kadar ki, şahsıyla temsil edilen hakikatler için bile "Şahs-ı Manevî" diyerek, kendini geri çeker ve hep "adi bir tercüman" olarak görünmeye çalışırdı.

Asrımız, şahs-ı manevi ve cemaat asrıdır. Bugün, Abdülkadir-i Geylani gibi gavslar, ferd-i feridler de olsa, tek başlarına büyük muvaffakiyetler elde edemezler. Cemaate gelen lütuflar, ferdlere gelenden çok farklıdır. Dolayısıyla vifak ve ittifakı korumak, hizmet adına önemler üstü önem arz eder.

ALLAH'IN ŞEFKAT , HİMAYE VE KUDRET ELİ CEMAATLE BERABERDİR

Rasulullah (s.a.v) şöyle buyurmuşlardır:

“-Şüphesiz ALLAH, ümmetimi sapıklık üzerinde toplamaz. ALLAH'ın (şefkat, hidayet ve kudret) eli cemaatle beraberdir.(Cemaatten) ayrılan kimse, ateşe ayrılmıştır.”

“Ben kendi başıma dinimi ve imanımı muhafaza edebilirim“ demek çok tehlikelidir. Bilhassa fitne ve fe-satların ortalığı kasıp kavurduğu, insanın yakın dostlarıyla bile arasının açıldığı şu zamanımızda dinini ve imanını tek başına muhafaza etmek âdeta imkansızdır. Böyle düşünen ve böyle davrananların, akibetlerinin hayırla hitam bulması çok zordur. Zira bazen fert, küçük bir zorlama ve az bir tazyik karşısında bile pek çok taviz verilebilmekte ve çok şeylerini kaybetmektedir.

Zamanımızda fikri ve ahlaki, iktisadi ve ameli sahada yüz gösteren fitne ve fesatlar küfrün ve dalaletin şahs-ı manevisini temsil eden kefer ve fecerenin toptan hareket etmelerinden ve birlikte hücumla geçmelerinden kaynaklanmaktadır. Ve meydana gelen telafisi çok zor olan zararlar da zaten ondan kaynaklanmaktadır. İşte böylesine korkunç bir hücum ve felaket karşısında dayanabilmek, imanını ve ahlâkını koruyabilmek, ancak Müslümanların yekvücut halinde hareket etmeleri ve İman ve İslam'ın şahs-ı manevisini temsil eder mahiyette, hizmet vermeleriyle mümkündür. Bu ise cemaat halinde yaşamının zaruretine dair gayet açık ve son derece kat'i bir delildir.

Elhasıl; Rasul-i Ekrem (a.s):

“Kim cemaatten bir karış ayrılırsa, İslam halkasını boynundan çıkarmıştır.” demek suretiyle İslam'ın cemaat dini olduğunu, Müslümanların cemaat ruhuna sahip olmaları gerektiğini ve dinlerini cemaat halinde yaşayıp, cemiyete ve bütün aleme mal etmeleri lazım geldiğini açıkça ifade etmektedir. O halde, Kur'an ve sünnet cemaatini iltizam etmeli, yabancı fikir ve kanaatlere ehemmiyet verilmemelidir

Şahs-ı Manevî

Değişik münasebetlerle ifade ettiğim gibi “Allah'ın eli (bütün o biat edenlerin) hepsinin üzerindedir.” ayet-i kerîmesi ve Peygamber Efendimiz'in “Cemaatte rahmet, firkatte azap vardır.”, “Benim ümmetim dalâlet üzere ittifak etmez.” ve “Allah'ın eli cemaatledir, cemaatle beraberdir” sözleri gibi ayet ve hadîs-i şerifler dinî hayat adına cemaatin önemini ifade etmektedir. Hususiyile bencilliğin ve enaniyetin çok ileri gittiği bir dönemde kutbiyet ve gavsiyeti salih mü'minlerden meydana gelen topluluğun şahs-ı manevîsi temsil eder. Her mü'min, gönlünde duyduğu intisap ve paylaşma hissine göre o kutbiyet ve gavsiyette pay sahibi olur. Bir topluluğa gavsiyet bahşedilse de, fert diğer inananlarla aynı duygu ve düşüncede değilse, arkadaşları arasında kendini onlardan herhangi bir insan olarak

görmüyorsa o, şahs-ı maneviye bahşedilen lütuflardan bir nefer kadar dahi istifade edemez. Her ferdin tek tek, toplumla hakiki manada bütünleşmesi, kalbinin diğerleriyle beraber atması, başkalarının heyecanlarını yaşaması, dertleriyle müteallim olması, kendisi aç kalsa da diğerlerini doyurma gayreti içinde bulunması lazımdır.

Fertleri bu şekilde birbirine bağlı bir toplulukta her zaman bir gavsiyet, bir kutbiyet olabilir. Çanakkale’de şehit olan yiğitlerin her biri velî olabilirler; ama onlara asıl destan yazdıran şey her birinin kalbî ve ruhî beraberliğinden hasıl olan şahs-ı manevî ve o şahs-ı manevînin velayetidir. Öyle bir topluluk, bela ve musibetlere karşı bir paratoner gibidir. Allahu Tealâ, “ Rabbin, halkı dürüst hareket eden, hem kendi nefislerini, hem de birbirlerini düzeltmeye çalışan diyarları, haksız yere asla helak etmez”(Hûd, 117) buyuruyor. Evet, bir milletin içinde hayır düşünceli, ıslâhçı bir topluluk varsa, Allah o karyeyi, o beldeyi, o ülkeyi helâk etmez. Allah (celle celaluhû) bütünleşmiş; bünyan-ı marsûs olmuş; fertleri, ancak balyozla vurup kırılabilir bir binanın birbirine girmiş parçaları haline gelmiş bir milleti ve toplumu felâkete uğratmaz. Ama milleti meydana getiren fertler böyle ıslahçı insanlar değilse öyle insanların akibetinden korkulur.

TARİKAT MI; HAKİKAT MI?

SÖZLÜK Her şeyin özellikle de iletişimin ve akıp giden zamanın hızlandığı çağımızda insanlığa rahmetinden kısa ve doğru bir yolu gösterip, kolaylaştırmak Hakim olan Allah’ın şanıındandır.

Risale-i Nur ibadet ve ilim içinde gerçeğe, doğruya bir kapı açmış. Suluk ve evrad yerine, mantıki deliller, ilmi belgeler ile ortaya çıkan iman hakikatlarına yol açmış ve tasavvuf ve tarikat ilmi yerine, doğrudan doğruya kelim ilmi ve iman hakikatlarıyla, dinin metodları içinde en büyük ilerleme yolunu göstermiştir.

Risale-i Nurlar ile hizmet etmek imanları kurtarıyor. Tarikat ve şeyhlik ise velayet mertebeleri kazandırıyor. Bir insanın imanını kurtarmak ise on mümini velayet derecesine çıkarmaktan daha önemli ve daha sevablıdır. Peygamber Efendimiz (SAV) “Bir kişinin imanını kurtarmak sana bir sahra dolusu kırmızı koyunlardan daha evladır.” demektedir. Şimdi sözün Bediüzzaman Hz.’ne bırakalım.

İ'lem Eyyühel-Aziz! Tefvik-i İlahî refiki olan adam, tarikat berzahına girmeden zahirden hakikate geçebilir. Evet Kur'andan, hakikat-ı tarikatı -tarikatsız- feyiz suretiyle gördüm ve bir parça aldım. Ve keza maksud-u bizzât olan ilimlere ulûm-u âliyeyi okumaksızın îsal edici bir yol buldum. **Seri-üs seyr olan bu zamanın evlâdına, kısa ve selâmet bir tarîki ihсан etmek, rahmet-i hâkimenin şânındandır.**

.....

Hattâ İlm-i Mantık'ta "kaziye-i makbule" tabir ettikleri; yani büyük zâtların delilsiz sözlerini kabul etmektir. Mantıkça yakîn ve kat'iyeti ifade etmiyor; belki zann-ı galible kanaat verir. İlm-i Mantık'ta bürhan-ı yakînî, hüsn-ü zanna ve makbul şahıslara bakmıyor, cerhedilmez delile bakar ki; bütün Risale-i Nur hüccetleri, bu bürhan-ı yakînî kısmındandır. Çünkü ehl-i velayetin amel ve ibadet ve sulûk ve riyazetle gördüğü hakikatlar ve perdeler arkasında

müşahede ettikleri hakaik-i imaniye, aynen onlar gibi **Risale-i Nur ibadet yerinde, ilim içinde hakikata bir yol açmış; sülûk ve evrad yerinde, mantıkî bürhanlarla ilmî hüccetler içinde hakikat-ül hakaika yol açmış; ve ilm-i tasavvuf ve tarîkat yerinde, doğrudan doğruya İlm-i Kelâm içinde ve İlm-i Akide ve Usûl-üd Din içinde bir velayet-i kübra yolunu açmış ki; bu asrın hakikat ve tarîkat cereyanlarına galebe çalan felsefî dalaletlere galebe ediyor, meydandadır.**

.....

Bana: "Sen şuna buna niçin sataşdın?" diyorlar. Farkında değilim; **karşımda müthiş bir yangın var.. alevleri göklere yükseliyor.. içinde evlâdım yanıyor.. imanım tutuşmuş yanıyor. O yangını söndürmeye, imanımı kurtarmaya koşuyorum. Yolda birisi beni kösteklemek istemiş de, ayağım ona çarpmış; ne ehemmiyeti var? O müthiş yangın karşısında bu küçük hâdise, bir kıymet ifade eder mi? Dar düşünceler, dar görüşler..."**

.....

Ben Milletimizin îman selâmeti yolunda âhiretimi de feda ettim. Gözümde ne Cennet sevdası var, ne Cehennem korkusu. Milletimizin imanı namına bir Said değil, bin Said feda olsun. Kur'ânımız yeryüzünde cemaatsiz kalırsa Cenneti de istemem; orası da bana zindan olur. Milletimizin îmanını selâmette görürsem, Cehennem alevleri içinde yanmağa razıyım. Çünkü vücudum yanarken, gönlüm gül-gülîstan olur.

.....

Risale-i Nur'un yüksek, kıymetdar hizmet-i imaniyesi onlara kâfi olarak kanaat veriyordu. **O şakirdlerin gayet keskin kalb basireti şöyle bir hakikatı anlamış ki: Risale-i Nur'la hizmet ise, imanı kurtarıyor; tarîkat ve şeyhlik ise, velayet mertebeleri kazandırıyor. Bir adamın imanını kurtarmak ise, on mü'mini velayet derecesine çıkarmaktan daha mühim ve daha sevablıdır. Çünkü iman, saadet-i ebediyeyi kazandırdığı için bir mü'mine, küre-i arz kadar bir saltanat-ı bâkiyeyi temin eder. Velayet ise, mü'minin Cennetini genişlettirir, parlattırır. Bir adamı sultan yapmak, on neferi paşa yapmaktan ne kadar yüksek ise, bir adamın imanını kurtarmak, on adamı veli yapmaktan daha sevablı bir hizmettir. Bu şehre bir kutub, bir gavs-ı a'zam gelse, seni on günde velayet derecesine çıkaracağım dese, sen Risale-i Nur'u bırakıp onun yanına gitsen, Isparta kahramanlarına arkadaş olamazsın.**

.....

Bu zamanda en büyük bir ihsan, bir vazife, imanını kurtarmaktır, başkaların imanına kuvvet verecek bir surette çalışmaktır. Sakın, benlik ve gurura medar şeylerden çekin. Tevazu, mahviyet ve terk-i enaniyet, bu zamanda ehl-i hakikata lâzım ve elzemdir. Çünkü bu asırda en büyük tehlike, benlikten ve hodfüruşluktan ileri geldiğinden; ehl-i hak ve hakikat, mahviyetkârane daima kusurunu görmek ve nefsinin itham etmek gerektir. Sizin gibilerin ağır şerait içinde kahramancasına imanını ve ubudiyetini muhafaza etmesi, büyük bir makamdır.

Evlıya divanlarını ve ülemanın kitaplarını çok mütalaa eden bir kısım zâtlar taraflarından soruldu: "Risale-i Nur'un verdiği zevk ve şevk ve iman ve iz'an onlardan çok kuvvetli olmasının sebebi nedir?"

Elcevab: Eski mübarek zâtların ekser divanları ve ülemanın bir kısım risaleleri imanın ve marifetin neticelerinden ve meyvelerinden ve feyizlerinden bahsederler. **Onların zamanlarında imanın esasatına ve köklerine hücum yoktu ve erkân-ı iman sarsılmıyordu. Şimdi ise köklerine ve erkânına şiddetli ve cemaatli bir surette taarruz var. O divanlar ve risalelerin çoğu has mü'minlere ve ferdlere hitab ederler, bu zamanın dehşetli taarruzunu def'edemiyorlar.**

Risalet-in Nur ise, Kur'an'ın bir manevî mu'cizesi olarak imanın esasatını kurtarıyor ve mevcut imandan istifade cihetine değil, belki çok deliller ve parlak bürhanlar ile imanın isbatına ve tahkikine ve muhafazasına ve şübehattan kurtarmasına hizmet ettiğinden; herkese bu zamanda ekmek gibi, ilâç gibi lüzumu var olduğunu dikkatle bakanlar hükmediyorlar.

O divanlar derler ki: "Veli ol, gör; makamata çık, bak; nurları, feyizleri al."

Risalet-in Nur ise der: **"Her kim olursan ol; bak, gör, yalnız gözünü aç, hakikatı müşahede et, saadet-i ebediyenin anahtarı olan imanını kurtar."**

Hem Risalet-in Nur, en evvel tercümanının nefsinı iknaa çalışır, sonra başkalara bakar. Elbette nefs-i emmaresini tam ikna' eden ve vesvesesini tamamen izale eden bir ders, gayet kuvvetli ve hâlistir ki, bu zamanda cemaat şekline girmiş dehşetli bir şahs-ı manevî-i dalalet karşısında tek başıyla galibane mukabele eder.

Hem Risalet-in Nur, sair ülemanın eserleri gibi, yalnız aklın ayağı ve nazarıyla ders vermez ve evliya misillü yalnız kalbin keş ü zevkiyle hareket etmiyor; belki akıl ve kalbin ittihad ve imtizacı ve ruh vesair letaifin teavünü ayağıyla hareket ederek evc-i a'lâya uçar; taarruz eden felsefenin değil ayağı, belki gözü yetişmediği yerlere çıkar; hakaik-i imaniyeyi kör gözüne de gösterir.

Bediüzzaman Said Nursi

CEMAATTE KUVVET VARDIR

İki fert, ayrı ayrı olduklarında 1'i aşamazken, yan yana gelince "11" olur. Üç ayrı '1' yan yana geldiğinde "111"e ulaşır. Şimdi, basitçe rakam oyunlarıyla ifade etmeye çalıştığımız bu durumu, karanlıkta elinde meş'ale tutan bir kişinin meydana getireceği aydınlıkla, 11 ya da 111 kişinin meydana getireceği aydınlığı mukayese ederek düşünün!. Bir hazineyi kaldırmada da aynı durum söz konusudur. Buna bir de, pazu kuvvetinin yanında kabiliyetlerin, ilmin, idrakin ve düşüncelerin ittifağının eklendiğini düşünün..! Ayrıca bir de, gaye ve ideâl birliği, cehd ve azim müşterekleri de varsa, işte o zaman, gerçekten topların sindiremeyeceği ölçüde gürül gürül ses getiren yüreklerin gücü kendiliğinden ortaya çıkar.

Aynen bunun gibi, iç âlemlerinin, ruh ve kalp dünyalarının hayat dereceleri çok ulvî olan ve simalarında melek çehrelerini müşahede edebileceğimiz arkadaşların, şefkat, merhamet ve nurdan tebessümlerle süslenmiş aydın bakışları altında ışıklaşmaların yaşandığını düşündükçe, şeytanın aldatmalarına ve günahlarının yıkıcılığına karşı nasıl bir atmosfer içinde bulunduğumuzu daha iyi anlarız. Bu atmosfer içinde direnç kazanacak olan zayıf kalb ve iradelerimizin, fer ve kuvvetinin arttığını ve zülcenaheyn, yani iki kanatlı, çift yönlü bir kuvvete sahip olduğumuzu hissederiz.

Şahs-ı Manevî

Daha önce değişik münasebetlerle ifade ettiğim gibi “Allah’ın eli (bütün o biat edenlerin) hepsinin üzerindedir.” ayet-i kerîmesi ve Peygamber Efendimiz’in “Cemaatte rahmet, firkatte azap vardır.”, “Benim ümmetim dalâlet üzere ittifak etmez.” ve “Allah’ın eli cemaatledir, cemaatle beraberdir” sözleri gibi ayet ve hadîs-i şerifler dinî hayat adına cemaatin önemini ifade etmektedir. Dinimizde toplumla bütünleşme, cemaat halinde yaşama çok önemlidir. Burada cemaat kavramını sosyolojik açıdan bir organizasyon ya da teşkilat olarak değil, tamamiyle dinî bir terim olarak, ayet ve hadislerde ifade edilen ve dinimizde büyük önem verilen duyguda, düşüncede, sevinci ve hüznü paylaşmada bir ve beraber olan insanların meydana getirdiği şahs-ı mânevî manasına kullandığımı belirtmeliyim. Evet, bütünleşme, aynı yönde hareket etme ve aynı istikamete yönelme.. bir orkestrada belli bir makama ayak uyduran, o ritme uyan enstrümanların aynı sesi vermeleri gibi diğer insanlarla beraber elem duyma, onların sevincini yaşama, aynı anda “of” çekme, elemeleriyle müteellim, neş’eleriyle mütelezziz olma; kendi mahrumiyetleri karşısında üzülmene çok ötesinde bir kardeşinin mahrumiyeti karşısında “ah keşke ona olmasaydı da bana olsaydı” diyebilme... işte bu, başkalarının mutluluğuyla mutlu olma ruh hali İslam’ın müslümanlardan isteyip beklediği bir vasıftır.

Felçli bir uzvun bir manada bünyeden kopması, ona kumanda eden beyindeki bir merkezin harap olmasıyla bünyenin genel işleyişinden ayrılması gibi fert de, bünye ile bütünleşmeyince toplumun, cemaatin yümün ve bereketinden istifade edemez. Aslında mü’min bir cemaat, velayeti temsil eder. Hususiyle bencilliğin ve enaniyetin çok ileri gittiği bir dönemde kutbiyet ve gavsiyeti salih mü’minlerden meydana gelen topluluğun şahs-ı manevîsi temsil eder. Her mü’min, gönlünde duyduğu intisap ve paylaşma hissine göre o kutbiyet ve gavsiyette pay sahibi olur. Bir topluluğa gavsiyet bahşedilse de, fert diğer inananlarla aynı duygu ve düşüncede değilse, arkadaşları arasında kendini onlardan herhangi bir insan olarak görmüyorsa o, şahs-ı maneviye bahşedilen lütuflardan bir nefer kadar dahi istifade edemez. Her ferdin tek tek, toplumla hakiki manada bütünleşmesi, kalbinin diğerleriyle beraber atması, başkalarının heyecanlarını yaşaması, dertleriyle müteellim olması, kendisi aç kalsa da diğerlerini doyurma gayreti içinde bulunması lazımdır.

Fertleri bu şekilde birbirine bağlı bir toplulukta her zaman bir gavsiyet, bir kutbiyet olabilir. Çanakkale’de şehit olan yiğitlerin her biri velî olabilirler; ama onlara asıl destan yazdıran şey her birinin kalbî ve ruhî beraberliğinden hasil olan şahs-ı manevî ve o şahs-ı manevînin velayetidir. Öyle bir topluluk, bela ve musibetlere karşı bir paratoner gibidir. Allahu Tealâ, “ Rabbin, halkı dürüst hareket eden, hem kendi nefislerini, hem de birbirlerini düzeltmeye çalışan diyarları, haksız yere asla helak etmez”(Hûd, 117) buyuruyor. Evet, bir milletin içinde

hayır düşünceli, islâhçı bir topluluk varsa, Allah o karyeyi, o beldeyi, o ülkeyi helâk etmez. Allah (celle celaluhû) bütünleşmiş; bünyan-ı marsûs olmuş; fertleri, ancak balyozla vurup kırılabilir bir binanın birbirine girmiş parçaları haline gelmiş bir milleti ve toplumu felâkete uğratmaz. Ama milleti meydana getiren fertler böyle ıslahçı insanlar değilse öyle insanların akıbetinden korkulur.

Bir velî bütün mazhariyetlere sahip olabilir. Fakat, o velînin de toplulukla bütünleşmesi, diğer insanlarla uyum içinde yaşaması lazımdır. Bir cami heyetinden belediye meclisine kadar heyet diyebileceğimiz üç beş kişinin bir araya geldiği her beraberlikte şahıslara düşen vazife; kendisinin çok makul düşünceleri varsa onu heyete anlatmak, onları ikna etmeye çalışmaktır. Fikirleri kabul edilmiyorsa bile yine heyetle bütünlüğünü sımsıkı devam ettirmektir. Makul fikirlerini, fırsat bulunca tekrar anlatabilir. Hüsn-ü kabul görmezse, bir nefer gibi yine onlarla beraber yoluna devam eder. O, toplantıya (mahkemelerin bir teamülü olan) muhalefet şerhi koyamaz; dışarıda da aleyhte beyanda bulunamaz.. bulunursa gıybet etmiş olur. Ve topluluğun gıybeti affedilmeyen bir günahdır. Çünkü bir cemaat hakkında gıybet eden insan, cemaatin ne kadar ferdi varsa teker teker hepsine haklarını helâl ettirmesi gerekir; yoksa ahirette yakasını kurtaramaz. Bir cemaatin, bir topluluğun gıybetini eden, onun şahs-ı manevîsini küçümseyen ve hafife alan insan çok büyük bir günah işlemiş olur. Mesela, okul-aile birliği toplantısındaki bir fert, fikir beyan edeceksen toplantı devam ediyorken beyan etmeli; fikri varsa onu ortaya koymalıdır. Okul-aile birliği toplantısındaki üyeler onun fikrine hüsn-ü kabul gösterebilir ama aynı zamanda o fikri beğenmeyebilirler de. Ortaya koyduğu fikir kabul görmeyen şahıs diğerleri hakkında “Akılları ermedi, kabul etmediler..” diyemez; hele aleyhte katiyen konuşamaz. Bunlar dinimizin hassasiyetle üzerinde durduğu hususlardır ve bunların ihlâli gıybet veya yerine göre de iftira olur ki, ikisi de çok büyük günahdır.

Bazen de bazıları kendilerini masum göstererek gıybet bataklığına dalarlar. Bir fırsatını bulur bulmaz boşalmak ister, hemen birini yerden yere vururlar. Bunu yaparken de kendilerini tezkiye eder; “Gönlümde zerre kadar kötü bir şey yok ama..” gibi sözlerle başlayıp nefislerini pakladıktan sonra başkaları hakkında demedik laf bırakmazlar. Bir fırsat daha bulunca bu defa da “falan” hakkında konuşur, onu devirmeye çalışırlar.. ve bir fırsat daha derken bakarsınız kendisinden başka herkesi ademe mahkum etmiş; herkesi devirmiş ve hâlâ “gıybet olmasın ama” demeye devam ediyor. Bu –bağışlayın– öyle münafıkça bir gıybettir ki, emsali yoktur ve salih bir kulun, samimi bir Kur’an talebesinin fersah fersah uzak kalması gereken bir günahdır. Êvet, dolaylı yoldan, meseleyi eğerek, bükerek, çarpıtarak; kendisini masum göstererek gıybet etmek nifakın ta kendisidir.

Evet, bundan sonra esas olan kollektif şuurdur. İctihat yapılacaksa da kollektif şuur; hadis yorumlanacak, Kur’an tefsir edilecekse de takım halinde çalışma esastır. Milletine hizmet edecek olanlar da, bu kollektif şuura bağlı hareket edenler olacaktır. Allah’ın rahmeti onların arasında; nikmet ve azabı da, dâhi bile olsa, yolu tek başına yürümeye çalışan, kendine yetme duygusuyla başını alıp bir tarafa gidenlerle beraber olacaktır.

Rüya ve yakazalarda görülen müjdeler de şahıslarla değil, çoğunlukla şahs-ı manevîyle alakalıdır. Meselâ, İnsanlığın İftihar Tablosu sizden bir arkadaşına gelir iltifat eder. Bu rüyada ya da yakazada olabilir. Aslında o iltifat topluluğa aittir. Hani bir komutan birinci taburun birinci bölüğünün birinci mangasından bir tane erin elini tutar, “Arkadaşlar, hepiniz namına bunun elini sıkıyorum.” der. Herkes, elinin içinde komutanlarının elinin sıcaklığını hisseder. Aynen

öyle de, rüyadaki iltifat da şahsa değil, şahs-ı manevîye aittir. Şu kadar var ki, iltifatlar genelde, o topluluğun içinde kendi nefsinin arkadaşları arasında fânî kılan; artık nefsi hesabına değil de, o topluluk için yaşayan fedakarlar eliyle geliyor olabilir. **Evet, katiyen bilinmelidir ki, bu asırda şahıs yok, şahs-ı manevî vardır. Velayet varsa şahs-ı manevînin, kutbiyet varsa yine şahs-ı manevînidir.** Ama bu, şöyle böyle turnikeye önce girmiş, senelerce millete hizmet etmiş insanları yok sayacağız demek de değildir. Küçüğün büyüğe saygı duyması, onun da kendinden küçükleri sevip bağrına basması inananların şiarıdır.

Vazife yapacak, millete hizmet edecek arkadaşlarımıza biz kendimiz değer vermezsek, başkaları da onlara değer vermez; onları biz kabul etmezsek başkaları da kabul etmez. Erzurumluların çok güzel bir sözü vardır: “Ziyareti hürmetli eden sahibidir.” derler. Ben 14-15 yaşlarımdayken, biraz da babamın alışmamı istemesi sebebiyle Ramazan ayı boyunca köyümüzde vaaz ettim. Enver isminde çok akıllı, mâneviyâta da açık olarak tanıdığım bir amcam vardı. Sokakta yürürken amcam arkamdan yürüyor, önüme geçmemeye dikkat ediyor, çok saygılı davranıyordu. Bir gün “Amca, dedim, bundan çok müteessir oluyorum, böyle yapmasanız!” deyince bana, “Oğlum, dedi, “Ziyareti hürmetli eden sahibidir. Ben bu saygıyı duymazsam halk seni kabullenmez ki!”

Amcamın, yaşımın küçüklüğüne ve onun yeğeni olmama rağmen va’z u nasihat etmem hürmetine bana öyle saygılı davranması hiç hatırımdan çıkmadı. Ben de insanlara faydalı olacağına inandığım arkadaşlarım için aynı hususa dikkat etmeye çalıştım. Mesela, Kestanepazarı’ndayken İmam Hatip Lisesi altıncı sınıfa devam eden bir arkadaşı Kur’an kursu öğretmeni yaptık. Henüz kendisi talebeydi ama madem öğretmenlik vazifesi de verildi, ona göre davranmaya gayret ediyordum. Birgün kurs idarecilerinden biri “Bizim Abdullah, bizim İsmail” şeklinde konuşurken ben de “Abdullah Hoca şöyle dedi, Abdullah Hoca böyle yaptı.” diye bir kaç defa arkadaşı “hoca” olarak zikrettim. O, “Abdullah Hoca da kim?” dedi. “Ağabey, biz onun hocalığını kabul etmezsek kimse kabul etmez. Kur’an kursu öğretmeni yapıyorsunuz, öyleyse bunu kabullenmek ve ona uygun davranmak gerekir.” dedim.

Ama maalesef bazı şeyler var ki yorum hatasına uğruyor. Mesela, **“Kardeş kardeşe peder olamaz, mürşit vaziyetini takınamaz.”** ifadesi çok doğru bir ölçü, altın gibi bir sözdür. Fakat bu söz karşısında herkesin alacağı tavır farklı farklı olmalıdır. Hiçbiriniz kendisini hiç kimseden daha faziletli görmemeli, üstünlük mülâhazasına katiyen girmemelidir. Fakat, arkadaşlarınız ve sizden küçük olanlar da kendi sorumluluklarını belirlemeli, gereken saygı ve hürmeti göstermelidir. Size gösterilen saygının onda birini istemeye hakkınız yoktur, onda birini isterseniz yüz kat zulüm yapmış olursunuz. Ama bilmem ki, arkadaşlarınız da şimdi gösterdikleri hürmetin on katını sergileseler vazifelerini eda etmiş olurlar mı?

Bunlar ayrı ayrı şeylerdir ve birbirine karıştırılmamalıdır. Öteden beri geleneklerimizde var bizim; büyüklerimize hep saygılı davranırız. Ama pâyeler, makamlar, mansıplar.. yoktur mesleğimizde. Hepimiz neferiz; elimizden geldiğince dinimize ve milletimize hizmet ediyoruz ve durumumuzdan da hiç müşteki değiliz. İstanbul’un fethini arş-ı rahmetten ambalajlayıp bana gönderseler kabul etmem. Bunu –hâşâ– o büyük fatihleri hafife aldığım manasına değil; mü’minlerden bir mü’min, kullardan bir kul olmanın kıymet ve lezzetini ifade sadedinde söylüyorum. Evet, öyle bir teklif karşısında ben, kendi durumumu, küçük bir köyde bir

hocanın oğlu olmayı, küflü binaları, pencere içlerini, duvar altlarını, minnacık bir kulübeyi, mağduriyetleri, işkenceleri, azabları, tehcirleri.. evet O'nun benim hakkımdaki tercihlerini tercih ederim. Çünkü bu işte şahıs yoktur; neferlik vardır.. Üstad'ın "Said yok" dediği gibi nefisler, enaniyetler, hevâ ve heveslerin dili yoktur; yalnızca hakikat konuşmaktadır. Kimin ne haddi var ki "ben" desin.. Tevhid davasında şirke girsin.

Birbirimizle İmtihan

Unutulmamalıdır ki; biz başka vesilelerle olduğumuz gibi birbirimizle de imtihan oluyoruz.

Yani, Cenâb-ı Allah bizi bir kısım hadiselerle ve şerirlerin şerleriyle imtihan ettiği gibi kendi kardeşlerimizle de imtihan ediyor. Kur'an-ı Kerim de, **"..Biz onların bir kısmını diğerleriyle imtihan ettik.."** (En'am, 6/53) buyuruyor. Öyleyse biz, diğer müminlerle aramızdaki her münasebeti imtihanın ayrı bir yönü olarak ele almalı, bütün menfî duygu, düşünce ve tavırları imtihan unsurları olarak görmeliyiz.

İnsan bir imtihanda olduğunu daha baştan kabul etmezse, en yakın daireden küfür dairesine kadar herkesin onunla uğraştığına, elini attığı her dalın kırılıp her yerin sarsıldığına, herkesin ona karşı düşman vaziyeti aldığına inanır. Oysa, bunların birer imtihan vesilesi olduğunu kabul etse, o türlü bütün mülahazalar eriyip gidecektir. Sürekli şoku yaşanan çirkin yüzlü toslamalar gayet mûnis, inşirah veren hadiseler haline gelecektir. Ama biraz katlanmak gereklidir.

Bizler beşeriz, dolayısıyla bir kısım kusurlarımızın olması gayet normaldir. İnsanları teker teker deşelesez; az konuştursanız, bir psikanalize tâbi tutsanız, hemen herkesin kendi arkadaşlarına karşı neler neler döktürdüğünü görürsünüz. Bu beşer tabiatında vardır. Onun için, biraz sadrı geniş, sinesi yumuşak bir insan olmaya çalışmalı. Önüne çıkan dağları tepeleri aşığı gibi dost ve arkadaşlarının kusurlarını da kulluk yolundaki akabeler olarak görmeli ve onları da sabır, hoşgörü ve hilmin kanatlarını kullanarak aşmaya gayret göstermelidir.

İnsan ebedî saadete talip olduğundan, en başta şunu düşünmesi gerekir: Biz ucuz bir şeye değil, ebedî saadete talibiz. Üstad Hazretleri'nin Yirminci Mektup'ta verdiği ölçüler içinde "Dünyanın bin sene mes'udâne hayatı, bir saat hayatına mukabil gelmeyen Cennet hayatına; ve o Cennet hayatının dahi bin senesi, bir saat rüyet-i cemâline mukabil gelmeyen bir Cemîl-i Zülcelâlin daire-i rahmetine ve mertebe-i huzuruna" talibiz. İşte, ardına düştüğümüz hedef bu kadar pahalı olunca, o hedef nisbetinde de ceremeye katlanmamız, mağrem altına girmemiz iktiza eder. O büyük hedefe yürüdüğümüz yolda birer tepe şeklinde önümüze çıkan sevmediğimiz tavır, söz ve davranışları o kutlu hedef hatırına baştan kabul etmek, imtihan vesilesi bilmek ve güzel huyla onları aşıp tekrar yola koyulmak gerekir.

Öyleyse, keşke insanların kusurlarından daha çok, iyi yanlarını görüp takdir edebilesek.. Keşke başkalarının hatalarına karşı gözsüz, kulaksız ve dilsiz olabilesek de o kusurları görmesek, duymasak ve dile dolayıp mukabelede bulunmasak.. ve Allah'ın bizi affettiği, Peygamber'in affa âmâde olduğu ve bazı has kulların affetmeyi tabiat haline getirdiği gibi bizler de herkesi affedebilesek.

İslamiyet, insanların kusurlarını araştırmamayı, gayr-i ihtiyari gördüğümüz zaman da göz yummayı ve onları affetmeyi sadaka saymıştır. Affı esas alan insanları sena makamında

Kur'an-ı Kerim: "O takvâ sahipleri ki, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar; öfkeyle yutkunur ve insanları affederler.." (Al-i İmran, 3/134) demektedir.

PIRLANTA SERİSİ

Allah, insanı toplum içinde yaşayacak bir varlık olarak yaratmış ve onu hem cinslerinin arasına salmıştır. İnsan, maddî ve mânevî yönleriyle ancak toplum ve cemaat içinde yaşayabilir. Onun içindir ki, Hz. Âdem'den bu yana hep cemaat öne çıkmış, fert arka plânda kalmıştır. Şu kadar ki, bazı devreler ve zaman dilimlerinde bu mes'ele, diğerlerine nazaran daha bir ehemmiyet kesbetmiş ve âdetâ bir zaruret halini almıştır. Kaldı ki, büyük çoğunluğu itibariyle hayvanlar bile toplu halde yaşarlar; öyle ise en mükerrem varlık olan insan, hayatının her safhasında toplu halde yaşamak mecbûriyetindedir. İslâm, bu mes'eleyi daha bir pekiştirir ve öne alır. Öyle ki, mü'min tek başına namaz kılarken bile, "İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn - Ancak Sâna ibâdet ederiz ve ancak Sen'den yardım bekleriz" der; "ederim, beklerim" demez. Bir mü'min, günlük şahsî işlerinden ibadetlerine kadar her mes'elesinde Kur'ân ve Sünnetle cemaat içine itilir, kendisine cemaat olmanın avantajları gösterilir ve hayatının büyük bir bölümü cemaatle irtibatlandırılır.

a) Cemaatleşme, bugün her zamankinden daha zarûrîdir:

Bugün küre-i arz, bütün milletleri ve devletleriyle tek bir ülke görünümünü almıştır. Ulaşım ve haberleşme, çeşitli vasıtalarla çok kısa zamanda temin edilir olmuş, milletlerin birbiriyle yakın münasebetlerde bulunması sayesinde teknolojik, iktisadî, siyasî ve silah üstünlüğü bakımından dünya birbiriyle yarışır hale gelmiştir. Bu yarış, her milleti kendi bünyesinde cemaatleşmeye götürmüş, hattâ asrın getirdiklerinin zarurî bir neticesi olarak topyekün insanlık, kendini bu yarış ruh ve şuuru içinde bulmuştur.

Dünyâ çapında ideolojiler, 18'inci asırdan bu asra genç fidanlar gibi sarkmış ve orijinal bulunarak, Hıristiyanlığa da bir reaksiyon olarak kendilerine sahip çıkılmış, o fidanları gövdeleştirmek isteyenler, dünyânın hemen her yerinde topluluklar meydana getirmek ve kitleleşmek için var güçleriyle ve bütün imkânlarıyla mücâdele vermişler ve cihan harplerinde yenik düşenler, önde görünenlere yetişme, hatta geçme hırs ve azmiyle ayrı bir cemaatleşme yoluna girmişlerdir. Asırların dev çınarı Osmanlı Devleti'ne karşı devam edegelen Haçlı seferleri, esasen yine birlik içinde toplum oluşturmanın örneklerini teşkil etmekteydi. Bugün, aynı topluluklar çok değişik nam ve ünvanlarla kendilerini hissettirmekte ve paktlar, pazarlar, bloklar şeklinde ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bunun ötesinde, kendi bünyelerinde tabii seyirlerini tamamlayan ya da tamamlamış görünen milletler, görünen ve görünmeyen kollarıyla başka milletlerin içine sızmaya ve oralarda kendi türkülerini söyleyecek cemaatler teşkil etmeye başlamışlardır. Burada, nezahet ve nezaketinize sığınarak, inkâr-ı ulûhiyetin baş temsilciliğini yapan, hasm-ı a'zam Rusya ile Çin'i misal olarak vermek istiyorum: Geriye dönüğe ve tepeden hızla inişe geçtikleri şu dönemde, geçmişte milletimize yaptıklarının cezası olarak baş aşağı gelişlerini -inşallah- göreceğiz.(*). Siz isterseniz, ülkemizdeki kolejleri, kültür hareketleri, beşinci kol faaliyetleri, her çeşit neşriyatları ve nefsanî hayat anlayışları ile Amerika, İngiltere, Fransa ve Almanya'yı ve daha başkalarını da yapıp ettikleri ve başlarına gelenlerle düşünebilirsiniz.

Memleketimiz, memerr-i efkârdır, yani Doğu ve Batı kültürlerinin uğrak yeridir. O, asırlar boyu ipek yoluyla Doğu-Batı ticaretinin uğrak yeri olduğu gibi, bütün fikirlerin de uğrayıp geçtiği veya yerleşip kaldığı bir ülke olmuştur. Sanki her geçen, her uğrayan bu verimli toprağa bir kaç tohum atıp, öyle gitmiştir.

Şimdi siz söyleyin: Tarih boyunca sağlı-sollu, önlü-arkalı bunca toslamalar, vurup geçmeler.. tarihî, millî ve dînî kaynaklı düşüncelerle toplu atan hasım yürekler ve bütün bunların hâsil ettiği korkunç dalga ve esintiler karşısında eğer bir ve beraber olmasaydık, bu günlere gelip ulaşmamız mümkün olur muydu? Bu soruyu çevirip şöyle de sorabiliriz: Sayısız dişlerin ve dişlilerin (tek diş kalmışlar birleşince, cemaatler halinde çok dişliler olur) peş peşe amansız saldırıları karşısında mukavemet edebilmemiz, millî bütünlüğümüzü koruyabilmemiz, hayatietimizi hem de başkalarına hayat nefhederek sürdürebilmemiz için cemaatleşmeye, evet, sağlam ve sarsılmaz bir cemaat teşkil etmeye ihtiyacımız var mıdır, yok mudur? Dünyâ üzerimize cemaatler halinde ve mekanize birliklerle gelirken, onların karşısına fertler halinde ve tüfeklerle nasıl çıkabiliriz? Gerçek şu ki, toplu atan yürekleri top da sindiremez Topumuzun, tüfeğimizin olmadığı yerde, hiç olmazsa yüreklerimiz, vahdetle gürül gürül olmalıdır.

Farklı kültürlerden farklı cemaatler ortaya çıkar. Önceki devirlerde farklı doktrinler, değişik fikrî cereyanlar ve kültürler gelişip boy atmadığı ve insanların çoğuna tek tip kültür hâkim olduğu için, tek bir kişinin arkasından -hak veya bâtil adına- büyük topluluklar sürüklenip gidebiliyordu. Belli bir kültür ve anlayış içinde yetişen insanlar, daha saf olup, daha kolay yönlendirilebiliyor ve bugünkü anlayışla, kitle ruh haletinden, yani toplum psikolojisinden istifâde etmek çok daha rahat ve kolay oluyordu. Bu sebeple bir Hasan Sabbah, bir Bedrettin yığınları harekete geçirebiliyor ve onları apaçık bâtılın duyguları, düşünceleri kanlı delileri haline getirebiliyorlardı.

Bugün ise, yukarıda da kısmen temas ettiğimiz gibi, herkes ayrı ayrı kültürlerden istifâde edebilmekte ve çok farklı dünyâ görüşleri insanlar arasında çok çabuk yayılmaktadır. Evet, her seviye ve anlayışta, her inanç ve düşüncede dünyânın öbür ucunda yazılan herhangi bir eser, çok kısa zamanda beri ucunda alıcı, okuyucu bulmakta ve te'sir icra etmektedir. Bu, şu demektir : Böyle farklı kültürlerin içiçe yaşadığı bir devirde insanlar birbirlerinden kopuktur; toplum hayatı yerine ferdî hayat hâkimdir. "Ben de okuyorum; dünyâyı senin kadar ben de biliyorum" gibi, bilmekten, ilme vukuftan, kültürlü olmaktan doğan "Ben de" anlayışıyla herkes âdeta arslandır. Bu insanlar, dünyaya ait mes'eleleri öğrenip, dünyâyı tanımada sanki müsavi gibidirler. Denk olanlar ise birbirini iter. Böyle bir vasatta her fert, kendi bilgisi, kendi iktidarı, kendi kabiliyeti ve kendi kapasitesinin kendisine kâfi geldiği inancıyla, "Orman bana ait" deyip, tek başına dolaşmak istemekte, kimsenin vesaya ve koruması altına girmeyi düşünmemekte, hattâ bunu lüzumsuz saymaktadır.

Önce şurası iyi bilinmelidir ki, bir ferd, dalâlet adına tahripkâr cemaatler karşısında tek başına mukavemet edemez. Bir insan, 'gavs' bile olsa, şahsi dehâsıyla, kültür ve ilim dünyâsıyla, hattâ keşif ve kerametleriyle asrımızın dalâletleri ve günah tufanları karşısında tek başına yaşayamaz; yaşasa da, sürüden ayrı kaldığı için her zaman kurtlara yem olabilir. Ayrıca, cemaat içinde bulunmanın getireceği feyizlerden, sağlayacağı avantaj ve lütuflardan da mahrum kalır. Ayakları cemaat zeminine basmayan insan, ayaklar altında bir yaprak ve bir tüy gibidir; bu yandan üflesen öte yana, öte yandan üflesen bu yana savrulur. Bu yüzdendir ki, Gavs-i A'zamlar, İmam-ı Rabbânîler, Muhyiddin İbn Arabîler bile bu asırda yaşasalardı, herhangi bir cemaatin bir uzvu olmak isteyeceklerdi. Sahâbe devrinin o en kuvvetli, en iktidarlı ve meleklerle parmak ısırtacak insanları bile cemaatleşme ve birlik teşkil etme lüzumunu duymuşlardı. Bu sebeple, hasımlarımızın içtimaî kanal ve kollarla geçeceğimiz yollarda kurdukları sayısız tuzaklara ve onların cemaatçe hücumlarına, ayrıca, mânevî hasımlarımız olan şeytana, nefse ve günah tufanlarına karşı yem olmaktan, boğulmaktan bizi koruyacak en mühim sığınak, cemaatleşmedir. Evet, bu fikre davet, günümüzün en hayâti mes'eleleri arasındadır.

b) Cemaatte her zaman kuvvet vardır.

İki fert ayrı ayrı olduklarında '1'i aşamazken, yan yana gelince '11' olur. Üç ayrı '1' yanyana geldiğinde '111'e ulaşır. Şimdi, basitçe rakam bazında ifâde etmeye çalıştığımız bu durumu, karanlıkta elinde meş'ale tutan bir kişinin meydana getireceği aydınlıkla, 11 ya da 111 kişinin meydana getireceği aydınlığı mukayese ederek düşünün. Bir hazineyi kaldırmada da aynı durum söz konusudur. Buna bir de pâzu kuvvetinin yanında kabiliyetlerin, ilmin, idrakin ve düşüncelerin ittifakını ekleyin. Ayrıca gaye ve ideâl birliği ve cehd ve azim müşterekleri de varsa, işte o zaman, gerçekten topların sindiremeyeceği yürekler gürül gürül ses getirmeye başlar. Aynen bunun gibi, iç âlemlerinin, ruh ve kalb dünyâlarının hayat dereceleri çok ulvî olan ve sîmalarında melek çehrelerini müşahede edebileceğiniz, arkadaşların şefkat, merhamet ve nurdan tebessümlerle süslenmiş aydın bakışları altında ışıklaştığınızı düşündüğünüzde, şeytanın aldatmalarına ve günahların yakıcılığına karşı nasıl bir atmosfer içinde bulunduğunuzu daha iyi anlayacaksınız. Bu atmosfer içinde direnç kazanacak olan zayıf kalbiniz ve irâdenizin fer ve kuvveti de artacaktır. Bu sayede, zülcehaheyn, yani iki kanatlı, çift yönlü bir kuvvete sahip olacaksınız.

c) Cemaatte rahmet ve cemaatle dualarda makbûliyet vardır:

Hadîsin beyanıyla, Allah'ın rahmeti cemaatle beraberdir. Cemaat üzerinde dolaşan bir bulut, âdeta altına girene rahmet yağdırır. Bir kişinin duası, sadece bir ferdin duası olup, taşıdığı rahmet damlaları da o kadardır. Halbuki, tam olarak ittihad etmiş, ağız gönül birliği içindeki bir cemaatin duasının karşılığı, tek tek her ferde inen miktarın kat kat üstündedir ve sağanak sağanaktır. Eğer rahmete açık semereli bir ağaç olmak istiyorsanız, orman içinde bir ağaç olmaya bakınız; tek başınıza kaldığınızda hiçbir rahmet düşmez.. kuruyup gidebilirsiniz; ama ormana mutlaka rahmet inecek ve siz de o rahmetten bol bol yararlanacaksınız. Yine diyelim ki, siz bir sivilsiniz, silahınız yok; kuvvet ve kudretiniz de sermayeniz kadar.. Oysa, askerde tek başınıza bile olsanız, iktidarınız, silahınız, ferdî kabiliyet ve cesaretinizin yanısıra, içinde bulunduğunuz birliğin kuvvet ve iktidarını da yanınızda bulur ve yerinde bir paşayı, hattâ bir orduyu bile esir edebilirsiniz.

İster hayır adına, isterse şer adına olsun, her hal ü kârda cemaatin işgücü ve te'siri her türlü tasavvurun üstünde olduğu gibi, böyle bir şahs-ı manevinin Allah'a teveccüh edip yalvarması da, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetini ihtizaza getirmesi ve İlâhî imdada vesile olması bakımından çok önemlidir. Hattâ o kadar ki, ehl-i dalâlet bile bir cemaat halinde duâ etse, bazı ahvalde sizin tek başınıza yaptığınız duaları geri çevirebilir. O halde, dalâlet cemaatlerine karşı mukabele ve mukavemet edebilmek için, mü'minlerin de cemaatleşmeye, cemaat halinde müdafaaya ve cemaat ruhuyla duâya ihtiyaçları vardır.

Cemaat içinde bulunmanın bir büyük faydası da şudur: Kişinin masiyetleri, günahları, dualarının kabul semasına yükselmesine engel olabilir; cemaatin dualarının kabul olacağı ise, kat'i gibidir. Bir kudsî hadiste Allah (cc) şöyle buyurur: "Hümü'l kavmü lâ yeşkâ bihim celfsühüm- Onlar öyle bir cemaattir ki, onlarla bir arada bulunan bedbaht olmaz." Evet, gül bahçesinde bulunan, hiç olmazsa o bahçenin kokusundan istifâde eder.

d) Cemaat, paratoner gibidir:

Cemaat, İlâhî rahmeti câzibesi ve duasıyla davet edip sînelere ulaştırmada vasita olduğu gibi, belâ ve musibetlerin def'ine de önemli bir vesiledir. Semâ, kendine açılan semâvî sîmalıların elleri ve gönülleriyle çok alâkadardır. Evet, cemaat halinde dua ve yakarış, Rahmete açılan avuçlara semâvî tebessümleri celbederken, aynı zamanda yere uzanan âfet ve musibetlerin de def'ine sebeptir. Paratonerden uzak kalanlara, şeytanın şimşekten okları her an isabet edebilir. Bazen de ondan iki gün uzak kalan dört gün, dört gün uzak kalan sekiz gün

uzaklaşmış gibi, kendini boşluk ve kasvet içinde bulabilir. Bu, tıpkı ışığın kaynağından uzaklaştıkça, karanlığın ziyadeleşmesi gibidir.¹

CEMAAT VE CEMİYET

Cemaat ve cemiyet kavramlarının ifade ettikleri ma'nâlarda bir kısım farklılıklar söz konusudur.

a. Cemaat, aynı duygu ve düşünceyi paylaşan ferdlerden meydana gelir. İslâm'ın cemaat anlayışında bu çok önemlidir ve üzerinde durulmaya değer. Günde beş vakit namazda birleşme, bütünleşme bunun göstergesi olduğu gibi, senede bir kere dünya çapındaki cemaatleşmeyi sembolize eden "hac" da, bunun zirve noktada bir göstergesidir.

b. Cemaate katılım, isteyerek ve insiyaklar içinde cereyan eder. Halbuki cemiyetteki beraberlik belli bir disiplin ve programla gerçekleşir. Zaten cemiyette ferdlerin aynı duygu ve düşünceyi paylaşması da şart değildir. Çok defa cemaatteki ülkü birliğinin yerini cemiyette menfaat birliği alır.

c. Cemaatlerde hiyerarşinin suniliği ve soğukluğu söz konusu değildir. Halbuki cemiyetlerde hiyerarşi bir esastır ve can simidi gibidir.

d. Cemaatlerde hasbîlik, diğergâmlık, sevgi ve hoşgörü olduğundan ömürleri uzundur. Oysaki cemiyetler, program ve tüzükleriyle sınırlı bir ömre sahiptir.²

SORU: "CEMAAT VELİLİĞİ" ÇOK SIK TELAFFUZ ETTİĞİNİZ KAVRAMLARDAN BİRİ. BUNUNLA NEYİ KASDETTİĞİNİZİ AÇIKLAR MISINIZ?

Cevap: Cemaat belli bir duygu, düşünce, inanç ve doktrinin etrafında şuurluca toplanmış insanların meydana getirdiği bütündür. Cemiyet ise duygu, düşünce inanç ve doktrin birliği olsun olmasın, belli bir hedefe ulaşmak, belli bir gayeyi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş kitle demektir. Cemiyeti meydana getiren insanlar, her ne kadar aynı hedef etrafında birleşmiş gözükseler de, herbirinin amacı, düşüncesi farklı da olabilir.. ve o gayelere ulaşamadığı zaman da dağılmalar, ayrılmalar her zaman ihtimal dahilindedir.

Cemaate gelince orada farklı gaye, farklı beklenti bahis mevzuu olmadığı gibi, içtihat ayrılıkları müstesna dağılma, ayrılma da söz konusu olmaz. Zira inanılan şeyler etrafında bütünleşme, hem bir vazife hem de ibadet olduğu için değerler üstü değerlere sahiptir. Meselâ hac esnasında "Arafat'a çıkmam. Bayram günü namazı camide kılmam" deyip topluluktan ayrılan Müslüman.. veya bu yerlere, Allah'ın rızası haricinde, farklı gayelerle gelen bir tek insan yoktur. Evet, bizi orada toplayan, Allah'ın emridir ve gayesi de bellidir. Bu emir yanında dünya ve dünya içinde bulunan şeylerin zerre kadar kıymeti yoktur. Yalnız, hemen ifade edelim ki, her küllî kaidenin mutlaka istisnası vardır. Dolayısıyla genelleme yaparak seslendirdiğimiz bu düşüncelerde de istisna kategorisine girebilecek şahısların olabileceği hatırdan çıkarılmamalıdır. Ancak bunlar, o "cemm-i gafir / büyük çoğunluk" yanında bir kıymet ifade etmezler.

Cemaatin, cemaat olmanın yanında, cemaat prensipleri ile yürümesinin de insan ve topluma kazandırdığı pek çok şey vardır. Bunlar bilhassa globalleşen bir dünyada, bugün daha fazla ehemmiyet kazanmış durumdadır. Şöyle ki; ferd, dâhi bile olsa ve dâhiyâne teşebbüsleriyle ortaya harikulade işler dahi koysa, cemaat düşüncesi ve beraberliği ile ortaya

¹ İnancın Gölgesinde 2

² Fasıldan Fasıla 2, s:243

konan şeyler, onu rahatlıkla çok gerilerde bırakır. Zira, bir Arap atasözünde de ifade edildiği gibi “iki kafa bir kafadan hayırlıdır.” Kafa yani düşünen beyin sayısı, alınan kararları uygulamada omuz veren insan sayısı ne kadar çoğalır, ortaya konan performans doğrultusunda istenilen neticeye ulaşmak da o kadar kolay ve mükemmel olur. Bütün bunları, tek bir ferden -dâhi de olsa- başarması, yapması düşünülemez.

Ayrıca cemaatte, müsademe-i efkâr, müdavele-i efkâr yani fikir tartışması, fikir alış-verişi sayesinde bârika-i hakikat ortaya çıkar. Bu sayede insan hayatına, kâinatın sırlarına ait nice gizli perdeler kaldırılır ve insanlar değişik duygulara uyanır. Bir ferde aynı şeyleri görmek oldukça zordur; hatta imkânsızdır. Bazen ferd, bozuk bir plak gibi, bir şeye takılır kalır. Kendi doğru bildiği -ki aslında yanlıştır- saplantıların peşinde koşar. İşte, böyle bir saplantıdan kurtulmanın yolu, cemaat içinde kendini eritmektir. Hele dünyamızın, ilerleyen bilim ve teknolojisi sayesinde küçük bir köy haline geldiği günümüzde, yukarıda ifade ettiğimiz gibi fertler dâhi de olsalar, yetersiz kalmaya mahkûmdurlar. Bu itibarla, bundan sonra ferdi dehalar, cemaatin himmeti ve meşveret havuzuna sığınmakla, büyüklüklerini ortaya koyabilir, kendilerini gösterebilirler. Hatta benim kanaatime göre, karizmatik özelliklere sahip insanlar bile, hâlâ eski dönemlerde olduğu gibi müstakil hareket etmeye kalkarlarsa kat’iyen başarılı olamazlar. Onun için bir buz parçasının havuzla bütünleşmesi misillü, karizmatik şahsiyetler de, mutlaka kendilerini cemaat havuzu içine salmalı ve eritmelidirler. Böyle yaptıkları, yapabildikleri takdirde, o karizmanın ağırlığı daha da artar ve fikirleri, yüksek performansı ile toplumun içinde çoklarımızın idrak edemeyeceği ağırlığa ulaşır; ulaşır ve yine çoklarımızın hayal bile edemeyeceği toplum yararına yapılan işlerdeki başarılarına imzasını atar.

Bu noktada bir hakikatin perdesini azıcık aralamama lütfen müsaade edin: Bu tür düşüncelerle bir araya gelmiş ve cemaat oluşturmuş 5-10 ferd, insanlığı asırlar boyu hep aydınlık iklimlerde dolaştıran Ebu Hanife, Muhammed Bahauddîn Nakşibendi, Abdulkâdir Geylanî, İmam Gazzalî ve emsâli kimselere nasip olan mazhariyetlerin çok çok ötesinde, mazhariyetlere sahip olabilirler. Bu o büyük zatları tezyif veya misyonlarını inkâr olarak anlaşılmalı; bu, Allah (c.c)’in cemaate hususî ihşanı şeklinde yorumlanmalıdır.

(1) İsterseniz vilayet açıdan bu meseleyi, biraz daha açmaya gayret edelim: Vilayet bir ölçüde, insanın mâsumiyete kilitlenmesi, günahlara girmeden safvet-i aslîyesi ile bütünleşmesi sayesinde gerçekleşir. İnsanın, bahsini ettiğimiz türden bir masumiyete kilitlenmesi veya düğümlemesinde en büyük rol, şahsın iradesine, sonra da aile ortamı başta olmak üzere çevreye aittir. Bazen de Cenâb-ı Hakk, ileride büyük bir misyon yükleyeceği böylesi kişileri ilahî serasına alabilir. İşte bana göre cemaat böyle ilahî bir seradır. Ona dehalet eden insanlar, vilayet mertebesine yükselmede temel şartlardan biri olan masumiyete kilitlenmiş demektir.

(2) İkinci olarak vilayette azamî zühd, azamî takva, azamî ihlas çok önemli esaslardır. İster bunlar, isterse ahlâk-ı âliye-yi Muhammediye’ye ait -diyelim ki yüz esas var- esasların hepsini bir şahsın kendine has tonları ile temsil etmesi çok zordur. Evet, bu mesele o kadar zordur ki, Hulefa-i Raşidîn bile bu esasları âdeta -usûlün dışında olanlar itibarıyla- kendi aralarında paylaşmışlar, herbiri bir meselede daha ön plana çıkarak, birlikte cemaat oluşturmuşlardır. İşte, böyle cemaat içinde yerini bulan kişiler, ahlâk-ı âliyyeye ait bu esasları, teker teker ve ayrı ayrı temsil ederek, böyle bir havuzu oluşturabilirler. Meselâ; biri zühdde, biri ihlâsta, biri samimiyette zirve noktaya çıkabilir ve böylece, bir mânâda kutbiyet, gavsiyet, kutbu’l-irşadlık vb. şeylerin temsili cemaat tarafından gerçekleştirilmiş olur ki, siz isterseniz buna “cemaat veliliği” de diyebilirsiniz. Bu hâl günümüzde, ferdi velilikten çok daha öndedir. Öyle zannediyorum ki, bu mânâda veliliği temsil eden cemaatler, her zaman nazar-kadem

bütünlüğüne ulaşabilirler. Şimdiye kadar nice ferd ü ferîdlerin yakalayamadığı bir ufku, belki bazı cemaatler yakalamış, hatta bir adım daha öteye geçmeye muvaffak olmuş olabilirler.

(3)Ayrıca cemaat halinde veliliği temsil eden kişiler gurur, fahr ve ucb içine de girmez, hatta giremezler. Zira o gayeye ulaşmada ve o noktaya yükselmeye kendisinin olduğu kadar cemaatin sair fertlerinin de payı vardır ve belki de onunkinden daha yüksektir. Burada görüldüğü gibi cemaat içinde bulunma, aynı zamanda ucb, gurur, fahr gibi ahlâk-ı seyyienin de önünü kesebiliyor.

Cemaat kavramını anlatmaya çalıştığımız bu fasılda, üzerinde mutlaka durulması gereken bir başka nokta da; Allah'ın inayetine cemaat üzerinde tecelli etmesi gerçeğidir. Allah Rasûlü (s.a.s) buna **"Allah'ın inayet ve kudreti cemaatle beraberdir"** (Tirmizî, Fiten, 7; Neseî, Tahrim, 6) hadisleri ile işaret buyurur. Bu ise nihayetsiz acz ü fakr içinde bulunan insanın nihayetsiz güç ve kudrete sahip olan Allah'ın desteği ile yürümesi, iş yapması demektir.

"Ümmetim dalâlet üzerine içtima etmez" hadisi zaviyesinden cemaat gerçeğine bakılacak olduğunda, yanılma oranının cemaatlerde daha az olacağı da unutulmamalıdır.³

ZAMAN CEMAAT ZAMANIDIR

Cemaat, ahir zamanın eritici ve öğütücü dalgalarına karşı koruyucu bir sed ve siperdir. Ferdî yaşanan bir müslümanlıkta, pek çok yanlışlıkların olma ihtimaline karşılık, cemaatleşmede bu ihtimal daha azdır. Ayrıca ferdî yaşayanlar cemaate açılan ve lütfedilen nuranî atmosfer ve iklimlerden mahrumdurlar.

Cemaatte müşterek hareket vardır ve olmalıdır. Ve yine cemaatte istikamet ve isabet şansı daha fazladır. Zira, bir yanda elli-yüz insanın düşünce muhassalası, diğer yanda da, dâhi bile olsa, tek başına bir insanın karihası; evet, kıyas bile edilemez. Bu sebeptendir ki Allah (cc) cemaat ile beraberdir.⁴

UHREVÎ MES'ELELERDE İŞ ORTAKLIĞI

Toplum adına yapılan dinî ve kültürel hizmetlerde çeşitli üniteler var. "İştirak-ı amal" düsturuna bu zaviyeden bakılmalıdır. Yoksa, bir iğne yapımında "kimisi delik deler, kimisi ucunu sivriltilir" vs. şeklindeki tatbik, manevî iş ortaklığı bakımından bir eksiklik olur. Yani iş, sadece bir noktaya teksif edilir. Halbuki bu doğru değildir. Hizmeti bir bütün olarak kucaklamak gerekir. O da hizmete ait bütün ünitelere sahip çıkmakla olur. Ve işte gerçek ortaklık da bu bütüne yöneliktir. Bunun için de, her istidat ve kabiliyetten, istidat ve kabiliyeti ölçüsünde istifade etmek şarttır. Yoksa istidatlar israf edilmiş olur; işler de akîm kalır.

Ortada umumî bir tablo var. O tabloya bütününe içine alacak bir çerçeveden bakmak gerekir. Karada bir gemi yüzdürülecekse, herkesin gayreti gemiyi yüzdürmek olmalıdır. İşte ortak çizgi budur. Ne yazıktır ki, İslâm aleminde henüz bu ortak çizgiye gelinememiştir. Bizler için de aynı şeyleri söylemek mümkündür.

Evet, insanlar aynı çizgide fikir birliği eder ve gayretlerini de aynı noktada birleştirirlerse, bütüne gelen sevaptan her ferd ayrı ayrı aynı ölçüde istifade etmiş olur. Ferdî amellerin hiçbirinde böyle bir kazanç elde etmek söz konusu değildir. Çünkü ferдин sevabı sadece

³ Prizma 2, s:175

⁴ Fasıldan Fasıla 1, s:133

kendisiyle sınırlı kalır, başkasına yansımaz. Bu yönüyle de iştirak-ı amal çok önemli bir hazine sayılır.⁵

CEMAATLER VE BİRLİK

Cemaatleşme tabii ve normaldir; anormal olan cemaatleşmeyi tefrikaya vesile yapmaktır.

Herhangi bir cemaati meydana getiren fertler arasında nasıl ciddi bir irtibat söz konusu ise, cemaatler arasında da aynı oranda irtibat şarttır ve zaruridir. Bu yapılamadığı takdirde, cemaatleşmeler, bölünmeyi, ufulanmayı, eriyip gitmeyi netice verir. Bu ise İslâm adına büyük bir zarardır. Bundan kurtulmanın yegâne çaresi de, bütünleşmek, birlik ve beraberliği korumaktır. Bu konuda ütobik laflar etmeye de hiç gerek yok. Bazı temrinlerle böyle bir noktaya ulaşmak her zaman mümkündür.

Ancak, bu hususta bazı prensiplerin hatırlatılmasında yarar var: Evvelâ, hiçbir cemaat bir diğèrinin aleyhinde bulunmamalıdır.

İkincisi, cemaat ferdleri, diğèr cemaat büyüklerine karşı saygılı davranmalı ve onları daima edeple anmalıdır.

Üçüncüsü, bütün bu cemaatler, birbirlerinin dertleriyle dertlenmeli, sevinçlerinde de onlara ortak olmalıdırlar.

Önceleri bunlar bize zor gelse de; nefisler zorlanmalı ve bu mevzuda ikna edilmelidir. Nasıl ki Efendimiz (sav),“Ağlayın, eğer ağlayamıyorsanız kendinizi ağlamaya zorlayın” buyurarak bizleri ikinci bir fitrat kazanmaya teşvik ediyor ve bunun yolunu gösteriyor. Öyle de, cemaatleri sevin, sevemiyorsanız kendinizi sevmeye zorlayın. Böyle bir görünme şekline ısrarla devam ederseniz birgün bütün cemaatleri hakikaten sevmeye başlarsınız. Evet, temrinler uzun süreli olursa mutlaka bizde ikinci bir fitrat meydana getirir. Zaten İslâm’ın gaye ve hedefi de insanda böyle ikinci bir fitrat meydana getirmek değil midir?⁶

NÜKTELER...

UMUMİ RAHMETE CELB YOLU

Müminlerin ettiği dualar, tesbihler, tekbirler ve Hamdler, alem-i manada ittifak ederek umumi rahmetin celbine vesile oluyorlar. Bunun mücessem bir misalini yağmur hadisesinde görmemiz mümkün olmaktadır. Şöyle ki:

Gökyüzünde sadece bir tek bulutun gözükmesi halinde yağmur beklenmemekle beraber, bulutlar bir araya geldikçe yağmur yağma ihtimali kuvvet kazanmakta ve bir noktadan sonra da rahmet yağmaya başlamaktadır.

Cemaat halinde çalışmanın tevfiyat-ı sübhaniye medar olacağına da bu misal ile bakılabilir.⁷

MANEVİ ŞİRKET

İnsanlar şirket kurarken varlarını ortaya koyarlar. Yoklarla şirket kurulmaz. Yani şirketteki her şahsın kaç liralık serveti olduğuyula alakadar olunur, bu servetler bir araya getirilerek şirket

⁵ Fasıldan Fasıla 1, s:169

⁶ Fasıldan Fasıla 1, s:170

⁷ Mehmet Kırkinci “Nükteler” s:76

teşekkül ettirilir. Yoksa her şahsa kaç liralık servetin yok, veya senin neden şu kadar paran yok, denilmez.

Şirket-i manevide de durum yukarıdaki gibidir. Şöyle ki:

Her kardeşimizin müsbet tarafları, güzel hasletleri veya İslamiyet için sarf ettiği mesainin derecesi, onun sermayesi hükmündedir. Biz bununla alakadar olmak durumundayız. Yoksa onların sadece noksan taraflarıyla alakadar olursak veya niye daha fazla hizmet etmiyor? Diye devamlı tenkid edersek, bu manevi şirkete zarar vermiş oluruz.⁸

MUSİBETLERE PARATONER OLANLAR

Erzincanlı büyük veli Pir Muhammed Erzincani Hazretleri bir yaz günü, sabah namazından sonra talebelerine:

-“Erzincan’a inmek isteriz, arzu edenler bizle gelsin,” buyurdular.

40 talebesiyle birlikte Erzincan’a gelen Hazret, halvete girmek niyetiyle Doğruca Camii’ne gider. Onun bu haline şaşırın talebeleri kendisine:

-“Efendim şimdi hasat mevsimidir. Erbaine girmek, halvete çekilmek münasip midir?” diye hatırlatmada bulunurlar. Muhammed Erzincani Hazretleri, onlara şu cevabı verir:

-Doğru söylersiniz. Şimdi halvet zamanı değildir. Ama Allahu Teala, bu beldeye yakın bir zamanda, büyük bir zelzele takdir etmiştir. Bu belanın geri çekilmesi için, birilerinin müracaat ve duası lazımdır. Umulur ki, içimizden birinin duası kabul olur da halk bu zelzeleden kurtulur.”

Doğruca Cami-i Kebir’inde halvet hali sürerken, bir ara Muhammed Erzincani Hazretleri’nin dudaklarından şu sözler dökülür:

-“Bize ilham edildi ki, bu belanın geri çevrilmesi için bizim bu dünyadan göçmemiz gerekir.” Sonra talebelerine dönüp:

-“Kim bizimle beraber şehadet şerbeti içmek isterse, camide kalsın. Eğer yaşamak arzu edenler varsa, izin veriyoruz dışarı çıkabilirler...bu gece bizle beraber olmasınlar” dedi.

Has talebelerinden 7 kişi hariç, diğerleri camiden dışarı çıktılar. O gece gerçekten çok şiddetli zelzele oldu. Cami-i Kebir yıkıldı ve 7 talebesiyle birlikte Muhammed Erzincani Hazretleri de şehadet rütbesiyle şereflendiler.

Caminin dışında ise hiçbir yerde bir zarar olmadığı gibi, can ve mal kaybı da görülmedi.⁹

CEMAAT RUHU

...Cemaat ruhunda Allah’a kadar uzanan bir sevgi vardır. Geceleri, halkın durumunu öğrenmek için dolaşan Hz. Ömer, Hakk’a ve insanlara hizmetten başka bir şey yapmıyordu. Bu hizmet duygusu, insan sevgisi olmadan yeşermez. İnsanları hatasıyla, muvaffakiyetiyle, fakir ve zenginliğiyle, güzel ve çirkiniyle, her şeyiyle sevmiştir o. Cemaat ruhunun en iyi örneğini gördüğümüz Ashab devri, Peygamberimizin ümmetini sevdiği kadar hiçbir şeyi sevmeseydi olur muydu? Ebu Cehil’in yaptıklarından sonra her seferinde onun Hakk’a davet edilişi sevgi değil midir? Sevgi olmadan hizmet etmeyi düşünmek, güneş görmeyen ağaçtan meyve beklemektir. Milletini sevmeyen bir kimse ona hizmet edebilir mi?

⁸ a.g.e. , s:114

⁹ Hadiselerin İbretli Dili, s:116

...Cemaat ruhunda yeşermiş büyük zaferler, büyük aşklar, erişilmez adalet ancak bunların fiilen birer ibadet haline getirilmesiyle anlaşılabilir ve milli ruhun temelleri olabilirler. Aksi takdirde cemaat unutkan dinamiği süfli değerlerin neşvunema bulmasını sağlar. İnsan iradesinin hakkı arayan mefhumlarına ise ancak ulu devletin kapısından girilerek varılır. O kapıda mihrabın önündeki gibi ruhumuzla secde etmenin ve davanın en çılgın neferi gibi ortaya atılmanın tam zamanıdır.¹⁰

CEMİYETİ TERKETMEK FAZİLET DEĞİLDİR

Asr-ı Saâdet'te, adamın biri dağda bulduğu suyu bol, toprağı verimli ıssız bir mağarada kendi başına inzivaya çekilip, cemiyetin kötülüklerinden, fitne ve dedikodularından kurtulmayı düşünür. Ancak kararını bir de Resûlüllah Efendimiz'e açmak, O'nun bu konudaki görüşünü almak ister. Huzura gelerek der ki:

- Yâ Resûlüllah, ben bir mağara buldum. İçinde suyu, önünde toprağı var. Orada inzivaya çekilerek kendimi tamamen dünyevî şeylerden tecrid etmeyi; uhrevî işlere, ibadet ve taata vermeyi düşünüyorum. Bu hususta siz ne dersiniz?"

Adamın cemiyet hayatını terkedip, ibadet için mağarada inzivaya çekilme fikrine Allah Resûlü şu ibretli cevabı verir:

- Ben, Yahudilikle, Hristiyanlıkla gönderilmedim. (Yani cemiyetten kaçma fikri onlara aittir.) Ben dosdoğru olan İslâm'la gönderildim. Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki, mağarada tek başına gündüz akşama kadar nafil ibadetlerle meşgul olmaktansa, cemiyet içinde sabah, yahut akşam, Allah için azıcık yol yürümek, (İslâm'a hizmet için zahmet çekmek) dünyadan ve dünya içindeki her şeyden kat kat hayırlıdır." Ve sözlerine şunu da ilâve eder:

- Cemaat içinde safta yer almanız da, inzivadaki 60 sene ibadet ve namazdan hayırlıdır...

Cemiyeti terkederek inzivaya çekilmek isteyene, Allah Resûlünün verdiği bu karşılık, din düşmanlarının İslâmiyetin insanları cemiyetten el etek çektiği yolundaki menfi propagandalarına güzel bir cevap teşkil etmektedir.¹¹

MELEKLERE İMAM OLAN ZAT

Kûfeli Arfece, gündüz beş vaktinin yanına beş daha katmakla kalmaz, gecenin büyük bir kısmını da ibâdetle geçirmeye devam ederdi. Bir gece yatsıdan sonra ziyaretçiler geldiler Arfece ise o saatte ziyaretçi kabûl etmezdi. Meşgul olduğunu, boş vaktinde gelmelerini söylerdi. Ne var ki, annesi bu defa ziyaretçilerin boş çevrilmesine razı olmadı, oğlunun izni olmadan ziyaretçileri içeri alıp, gece yarısına kadar sohbet etmelerine sebep oldu. Gece yarısından sonra giden ziyaretçileri müteâkip uykuya yatan Arfece'nin annesi, gördüğü rü'yasını sabah şöyle anlattı:

- Rü'yamda büyük bir cemaatla karşılaştım. Dizilmişler, bana şöyle sitem ediyorlardı: "Arfece'nin annesi! Bizim imamımıza niçin mâni oldun, bizi gece yarısına kadar ibâdetten niçin men'edip imamsız bıraktın?"

Anlaşılan, Arfece gece namazı kılariken melekler de gelip ona uyar, cemaat olurlarmış. O gece imamlarının sohbetle meşgul olduğunu görünce buna sebep olan anneye sitem etmiş, imamlarını niçin meşgul ettiğini sormuşlardı. Bundan dolayıdır ki, gece namazlarını tek başına kılan kimse, isterse imam gibi sesli okuyarak kılar. Umulur ki, melekler ona uyup cemaatını

¹⁰ Nurettin Topçu "Yarımkı Türkiye" s:301

¹¹ Mehmet Dikmen - İslâm'da Fazilet Yarışı'ndan

teşkil ederler. Nitekim ashabdan birçok zat, çölde namaz kılariken sahra dolusu meleğe imamlık etmiş, kuşlar gibi uçup gelen ruhanîler, tek başına sesli ibadet eden o muhterem zâtlara cemaat olmuşlardır. Hâtıra gelen odur ki, insan meleklerin imamlığa kabûl edeceği şekilde günahattan uzak olmalı, yalnız kıldığı namazlarda bu mânâyı daima hatırdâ tutmalıdır.¹²

PADIŞAHIN ŞÂHİDLİĞİNİ KABÛL ETMEYEN KADI

Osmanlı Padişahı Yıldırım Bâyezid Han'ın bir mes'eleden dolayı mahkemeye gelip şâhidlik yapması gerekmişti. Ancak Bursa Kadısı Molla Fenârî, hiç çekinmeksizin Padişah'ın şâhidliğini reddetmiş, mahkemede şâhidlik yapma liyâkatinde olmadığını iddia etmişti. Gerekçe olarak da, Padişah'ın cemaatle namaz kılmakta ihmali olduğunu ileri sürüyor; cemaati terkederek, dînin mühim bir şeâirinde lâubali davranan birinin şehâdetinin kabûl edilemeyeceğini söylüyordu. Molla Fenârî'nin bu kararı ve gerekçesi hukuka uygundu. Bu yüzden Yıldırım Bâyezid ona hiçbir itirazda bulunmadı. Gerçi o devirde kadıları tâyin eden Padişah olduğu için, istese onu görevden alabilirdi. Fakat o, böyle bir davranışın hukuka en büyük saygısızlık ve adâleti ayaklar altına almak olacağını bildiğinden, bu yola da başvurmadı. Bil'akis Kadı Efendi'nin adâlet işlerindeki tarafsızlığından, hükümdara karşı bile hakkı söylemek cesaretini göstermesinden çok memnun oldu. Kısa bir süre sonra da, Kadı Efendi'nin ileri sürdüğü kusurunu giderdi. Sarayın önünde bir cami yaptırdı. Ve bundan böyle beş vakit namazı bu camide cemaatle kılmaya başladı.¹³

BENİ SİZDEN SAYDILAR

Safa isminde, Orta Asya'da çalışan ve aynı zamanda orada üniversitede okuyan bir genç anlatıyor:

"Devlet bursu ile okumaya hak kazanan bir arkadaşımız vardı. Aynı fakültede, aynı sınıfta okuyorduk. Meslek lisesi mezunuydu. Burada devlet üniversitesine ait bir yurttâ kalıyordu. Yaz tatilinde memlekete gittiğinde babası, oğlunu gönderdiği gibi bulamamış. "Oğlum, sana her şey meşru olmuş, ben seni bir daha oraya göndermem!" demiş. Arkadaş ısrar etmiş, fakat bir türlü babasını razı edememiş. Arkadaşımızın uzun ısrarlarından, "Baba eğitimim..." diye yakarmalarından sonra babası, "Eğer, orada ahlâklı, eli yüzü temiz insanlarla birlikte kalırsan, seni oraya göndermeyi kabul ederim" diye şart koşmuş. Arkadaşımız kabul etmiş, söz vermiş. Ders yılı başında, aynı sınıfta olduğumuz için geldi, beni buldu. Durumunu anlattı, adeta yalvarıyor gibi ısrar etti. "Okumam için sizinle birlikte kalmam lâzım. Bu babamın şartı, yoksa beni burada bırakmayacak" dedi. Ben, "Olabilir, ama arkadaşlarla görüşmem lazım" dedim. Hemen arkadaşlarla görüştüm. Namı pek iyi olmadığı için kimse sıcak bakmadı. "Adımızı kötüye çıkarır" dediler... "O çok kötü bir örnek" dediler. Ne kadar ısrar ettimse kabul ettiremiyordum. O her gün beni okulda yakalıyor, "Ne oldu?" diyordu. Ben, "Görüştük, görüşeceğiz..." diye geçiştirmeye çalışıyor, anlasın istiyordum. İsrarlarının arkası kesilmedi, ben arkadaşlarımı ikna etmeye çalıştım. Sonunda birlikte kaldığımız arkadaşlarım bana: "Eğer çok istiyorsan, sen onunla birlikte kal!" dediler. Ben bu teklifi kabul ettim ve yanıma birkaç arkadaş daha alarak tuttuğum bir eve o arkadaşı da davet ettim. Çok geçmeden arkadaşımızın hali, tavrı değişmeye, yanlış alışkanlıklarını terk etmeye başladı. Bir süre sonra tamamen değişmiş, yüzü ve yüreği aydınlanmıştı. Mahalleden gençler, komşular ziyaretimize geliyor, herkes onu çok seviyordu. Bir gün aniden rahatsızlandı. Hastaneye kaldırdık. Doktor, "Çok^geç kalmışsınız!" dedi. Apandis'i patlamış, nasılsa uzun bir süre fark edememiş, sızıntı zamanla iç

¹² Ahmed Şahin, Onlar Böyleydi

¹³ Mehmed Dikmen, İslâm'da Fazilet Yarışı

organlarına yayılıp tamamen imha etmiş, "isterseniz yakınlarını çağırın, son bir defa görsünler" tavsiyesinde bulundu. Hemen ailesini aradık. Gerçekten de babası son nefesine yetiştii.

Aradan birkaç ay geçmişti. Bir gece rüyamda o arkadaşımızı gördüm. Yere oturmuş çay içiyor, bir yandan da sohbet ediyorduk. Bir yanımda o vardı, bir yanıma da başka bir arkadaş oturmuştu.

- Sana nasıl muamele ettiler? diye sordum.

- Beni, dedi, sizin gibi insanlardan kabul ettiler. Burada sizin gibi olanları cehenneme atmıyorlar. Onun için beni cennete aldılar.

Uyandım. Hıçkırma hıçkırma ağlıyordum. Saatlerce tesirinden kurtulamadım. İnşallah bu farklı rüya, sadık bir rüyaydı."

Bediüzzaman Hazretleri, bu zamanda iman ve Kur'an hizmetinde bulunanların, inşaallah kurtulacaklarını müjdeliyor, "Ehl-i iman ve ehl-i necattırlar" diyor.

Allah, Onu ve Onun yolunu tercih edenlerin azını çok saymaya muktedirdir. Keremi sonsuzdur. Rahmet kapısı samimiyetle yapılan her müracaatta ardına kadar açılacaktır. Yeter ki Onun sonsuzluk kervanından, nurlu yollarından, haktan, hakikatten ayrı düşülmesin...¹⁴

¹⁴ Mesel Ufku, s:138